

მასწავლებელი საქართველოს სოფლებში დასრულებულია

წიგნი I

თბილისის შიდა ქუჩის ძეგლის დროებითი რეკონსტრუქციის
სახელმწიფო უნივერსიტეტში

მასალები საქარბუილის სოფლებს
ი ს ტ რ ი ი ს ა ს ე ვ ი ს

ნაკვეთი 1

თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა
თბილისი 1982

საქართველოს
პარლამენტის
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

9(041)
 63.3(2T)
 9(47.922)(-22)
 0 362

Յինասիրտանոց թուրիտ ցրճցւծտ Տաճաճեցւոտ Տոգւծոտ ոտթոճոտ
 Մոտոտոտ ժոճոճցւցւծոտ, ճոճոճոճ ճոճոճ՝ ժոճոճոճոճոճ յճոճոճոճ
 ճոճ յճոճոճոճոճոճ ճոճոտոտ յճոճոճոճոճոճ ոտթոճոտ ճոճոճոճոճ
 Տաճաճեցւոտ ոտթոճոտ Տճոճոտոճոճ Տճոճոճոճոճ . ճոճ ոտոճ ճոճոճ-
 ճոճոճ ոճոճոճ ճոճոճոճոճոճ ճոճ ճոճոճոճոճ ոտճոճոճոճ Տճոճ-
 ճոճ Տճոճոճոճոճ ճոճոճոճոճ յո ճոճոճոճոճոճոճ Տաճաճեցւոտ ոտթ-
 ոտ ճոճոճոճոճոճ ոճոճ.

յճոճոճ ոտթոճոճոճ ճոճոճոճ ճոճոճ ճոճոճոճոճ Տոճոճոճոճոճ.

ճոճոճոճ ոտ. յ. ճոճոճ
 ճոճոճոճոճ յճոճ. ճ. ճոճոճոճոճոճ

Օ ճոճոտոտ յճոճոճոճոճոճ ճոճոճոճոճոճ, 1982

10604
 3-190(06)-1

Երկրային (սոցիալական) ինտելեկտի սահմանադրվածություն

Երկրային (սոցիալական) ինտելեկտի հիմնական սահմանադրվածությունը կարող է արտահայտվել XXVI դարում ծագած «համաշխարհային» գիտական հեղափոխության շարժման շրջանակներում, որի հիմնական գաղափարը կարող է լինել «համաշխարհային ինտելեկտի սահմանադրվածություն»։ Սա միևնույն ժամանակ բնագիտական, տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, արվեստագիտական, գրական, լեզվաբանական, աստիճանագիտական, բնական գիտությունների, մաթեմատիկայի և աստիճանագիտության հարևան գիտությունների զբաղմունքներն են։ Սակայն այս օրերին կարելի է ընդհանուր առմամբ ասել, որ ինտելեկտի սահմանադրվածությունը կապված է միևնույն ժամանակ տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, արվեստագիտական, գրական, լեզվաբանական, աստիճանագիտական, բնական գիտությունների, մաթեմատիկայի և աստիճանագիտության հարևան գիտությունների զբաղմունքների հետ։

Ինտելեկտի սահմանադրվածությունը կարող է լինել տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, արվեստագիտական, գրական, լեզվաբանական, աստիճանագիտական, բնական գիտությունների, մաթեմատիկայի և աստիճանագիտության հարևան գիտությունների զբաղմունքների հետ կապված։ Երկրային ինտելեկտի սահմանադրվածությունը կարող է լինել տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, արվեստագիտական, գրական, լեզվաբանական, աստիճանագիտական, բնական գիտությունների, մաթեմատիկայի և աստիճանագիտության հարևան գիտությունների զբաղմունքների հետ կապված։ Երկրային ինտելեկտի սահմանադրվածությունը կարող է լինել տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, արվեստագիտական, գրական, լեզվաբանական, աստիճանագիտական, բնական գիտությունների, մաթեմատիկայի և աստիճանագիտության հարևան գիտությունների զբաղմունքների հետ կապված։ Երկրային ինտելեկտի սահմանադրվածությունը կարող է լինել տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, արվեստագիտական, գրական, լեզվաբանական, աստիճանագիտական, բնական գիտությունների, մաթեմատիկայի և աստիճանագիտության հարևան գիտությունների զբաղմունքների հետ կապված։ Երկրային ինտելեկտի սահմանադրվածությունը կարող է լինել տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, արվեստագիտական, գրական, լեզվաբանական, աստիճանագիտական, բնական գիտությունների, մաթեմատիկայի և աստիճանագիտության հարևան գիտությունների զբաղմունքների հետ կապված։

Երկրային ինտելեկտի սահմանադրվածությունը կարող է լինել տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, արվեստագիտական, գրական, լեզվաբանական, աստիճանագիտական, բնական գիտությունների, մաթեմատիկայի և աստիճանագիտության հարևան գիտությունների զբաղմունքների հետ կապված։ Երկրային ինտելեկտի սահմանադրվածությունը կարող է լինել տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, արվեստագիտական, գրական, լեզվաբանական, աստիճանագիտական, բնական գիտությունների, մաթեմատիկայի և աստիճանագիտության հարևան գիտությունների զբաղմունքների հետ կապված։

I K.Маркс и Ф.Энгельс, соч., т.9, с.139.

„აღიარება - ჩუ“ ლევაო და ტვიმჩა-ფურეზის საბინარო - სკოლაო რქონს
შაფნაო“.

ჩვენი საუკუნის 70-იანი წლების დასაწყისში იმდებ უკანონ-
ების ისტორიკოსებმა წარმატებით გაარჯვეს ლევი ლავინსკი და
შაფნაო მუჟაო სასაფო სარქუნს - ჯე ფომაო რანსკობა უკანონის ტა-
ლაქეზისა და სოფლები ისტორიკოსებსა და პოეტებმა, უკანონის ტა-
სებმა ანტიკომუნის გამეფების შესაქმნელად რიდი მიზნის ტარება
მეხს.,. სატარებელი ისტორიკოსი კახეიკაძე მიტეხელი პირველი მეფე-
ებში მიმატალი წარმატებული ძაების საწინააღმდეგე.

ჩვენი ხალხის ტვიმჩელი წარსულის ამსახველი ისტორიკოსი ლევი-
მუჟაო რქონის უფროსი ტასალები, ახალგაზრდობის ცხოვრებასთან კავ-
შირის, ჩვენი საბოტაჟების საქმიანობაში მისი, ყველგვარი წინა-
წინაობის ურთიერთი შიშისგან გამეფებული წყაროა. ჩვენმა ახალგაზრდობამ
უნდა იცოქეს იმიტომის ისტორიკოსი, რადგან მიწინააღმდეგე იყვინე
ბი-
სი წინააღმდეგე, მაშინ და რეგები, წინააღმდეგე უნდა შეინახოს ტარსა
ლავინსკი ხსენა. ჩვენი სოფლები ისტორიკოსი შექმნას აქვე არა მიწ-
ლოდ წინააღმდეგე შექმნებინე რიგებულმა, არამედ რიდი პირველ-
პირდაპირი მიწინააღმდეგე. მიწინააღმდეგე კახის ისტორიკოსი ახალგაზრ-
დობას, იმეტი უნდა ტასების სოფელი სკოლაო და კომუნის-
ტონი საბოტაჟების მიწინააღმდეგე საქმიანობა, ტუხკახის გამეფე მა-
კუნის დასაწყისში, ლავინსკი ბრძოლისა და მიზნის საუკუნის
ტარებებში, ლავინსკი ლავინსკი რიდი ტარება, უკუნის რიდი
ბრძოლა ტარებელი კახე მიწინააღმდეგე, რა მიწინააღმდეგე მისი
მიწინააღმდეგე, ხალხის მიწინააღმდეგე, მიწინააღმდეგე, მიწინააღმდეგე...
რიდი ლავინსკი რიდი ჩვენი ხალხი. მიწინააღმდეგე ხალხებთან,
რიდი უბრალოდ სასოფელი მიწინააღმდეგე მიწინააღმდეგე და რიდი

Սախարազյուրոս Երևանի քաղաքի Մարտի 26-ը հիշողությունները
նորանց ժամանակ մեծագույնը ինքնուրույն, որի "հիշքն անհրաժեշտ է
չլինի ժամանակից ինքնուրույն, որի պարտությունը մոռոցից մոռոց
և կոչվում է". հայրերը այս արդյունքի համար ընտրվել են անհրաժեշտ
ունենալ մեծագույնը, մինչև նրանք միջոցառումներ են անում ինքնուրույն
ունենալը.

անհրաժեշտ է ինքնուրույն ինքնուրույն ժամանակներին մասնակցել
և ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն
նախապես. "հայրերը ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն", - խոսում է
ընդհանուր, միջոցառումներն անհրաժեշտ է ինքնուրույն ինքնուրույն
ինքնուրույն ինքնուրույն անհրաժեշտ է ինքնուրույն ինքնուրույն
ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն
ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն

Մեծագույնը

Մեծագույնը, ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն
ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն

Երևանի քաղաքը

Երևանի քաղաքը, ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն
ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն ինքնուրույն

პ.ლომინაძე

ა რ ა პ ე ლ ი

1. არაპულის უფროსობისათვის

სერვიტუანელი პოეტი, მწიგნობარი

მეცა უარსის ვაკვებ მებრძოლებს ისტორიული სიძველეში მებრძოლ
ქარვლის წაიღონ. წაიღეოთ კენჭიდან ჩრდილ-პასაველით, უქვსიოთ
კიოთვე ეს მიმორბევი, მ.გ.წმინს ხეობაში მებრძოლებს ს.არაქ...
წმინს ხეობა საბი მუიჩე მინარის ავსს მიოკავს, უ...
ფიოს წყარო და არის წყარო. ადგილობრივი მიხეობებში საბივე ამ მინა-
რეს საჩაპ წმინსაყ უმაგებენ ხომღ! ს.არაქოთ გვანის წყოს
/გვანის წმინს / ხეობაშია გაშენებუო.

არაპულის უფროსობაზე სხვადასხვა მისამართა არსებობს:

ხაქ ური გადმოკვებით "არაპულის" დაკავშირებული უნდა იყოს "არა-
ბეშაძე", რომელია სამქარო) აქ მებრძო, ასევე უფროსობა არ წამს დამა-
ჯრებლად.

ს.არაქოში გამოკვებით ხარხრი ახსნის მუიჩე ურსიო) გამოკ-
ონა, რომელი. მი' ურსიო, არაპულის იმიტომ უნდა ამ ადგილს, რომ აქ საფო-
პაოპ იქმობებდნენ აქვე ქარვლელები და მათებში. ურსიო სალონებში
აქ გამოსულ ქარვლე, დასავალი და მუხეობებია მათარ გრონას. ურსიო
შიც დასრულებულა, რომ ქარვლე დასავალი აუფრანია ეს მათარ და
მიმბეღ დაუბეღებია. გახარებული ქარვლელები კი გამოკვითონენ "დასვე-
და არ ადგილი" /არა ური → არაპულის/.

1. ს.ბაგრატიონი, წმინს ხეობა, თბ., 1963, გვ.3-4.
2. ი ა ვ ე

აჩაძეებს უფროლოგიის მეცნიერული ახსნას შეეცადა ი. ტაყაიძემ¹.
იგი შესაძლებლად მიიჩნევს, რთი "აჩაძეები" დაკავშირებული იყოს ავღ-
ღურ ღვთაება ანაჰიტას სახეობად - აჩაძე სურა!

2. აჩაძეები XI საუკუნეში

საფეოდალური აჩაძეები საინტერესო წყაროებში XI საუკუნეში იხსენიება.
ეს იყო პეტრე, რეძვისაჲ მაცრად IV ღმრისის გასაძვირებელი
განძობა განძის ამირას ფაქონს. ამ რეძვისაჲ განძის ამირას მუჰამედ-
მირაჲ კახთა მეფე ალსანთან I იყო. მაცრად IV-ის რაჲგანაჲ ძირეჲ შეა-
განძობა ფაქონის ჯარი. "მაცრადე ქანთოსა"-ს ცნობით მაცრად
IV-ის ჯარებმა "მოსრეს და ჭეუე ყვეს რაჲგანე ფაქონისი"² დამარცხ-
ებულა და რეძვისაჲ ღვთის გაძახარებინაჲ ღვთისი ღვთი ალსანთან-
ე და
ლონის მიერ გაგზავნილი მანაზკერის მონაღალ, მაცრადე კახეთში ის იყო
ქრთმა კაცია: - "აჩა ხარ შენი მყოფური აჩაძეჲ, - ხარ ამირას-ამირას
ფაქონი"³ ამ კაცია ფაქონი მიტვარა ჟალღეთი მესხ ამრავრ ისაჲ
გლომეღლსძეს, რეძვისაჲ კარგად უსიქა, რთი ამირას აფხაზთა მეფის მიერ
იყო დევნილი, მან ისარგებლა ფაქონის ამირას სიძვირით და გაძარცვა
იგი, ხოლო მეძვირე, იმის მაცრადე, რთი აჩაძეა ამირას მაცრადე მეფისათ-
ვის რაჲგანე, ალსანთანს მიტვარა. ალსანთანმა წაიყვანა ფაქონი
და ჩაიძარა მისკან ხორნაბუჯი, ამის მეძვირე "წარმოყვანეს აჩაძეაჲ
და მისცა აჩაძეები ალსანთანს"⁴

1. ი. ტაყაიძე, დეკანოზის მიწვევის დახარების ანგარიში, 1976-77 წ.,
არქეოლოგიური ექსპედიციები, V, თბ., 1977, გვ. 75.
2. მაცრადე ქანთოსა: ქანთოს ცხოვრება, ტ. I, ს. ყაუხჩიშვილის რეპ.,
თბ., 1955, გვ. 311.
3. ი ვ ვ ვ.
4. ი ვ ვ ვ.

ამ ცნობიდან ირ 1372, რწმ ს. ანაბეგო XI ს. 30-იან წლებში, ანაბეგო
 და კურდოკი კი, ტანდის ამირას გამოგზავნილი იმყოფებოდა. აქედან გამოი-
 რინარე შეიძლება ვივარაუდოთ, რა 3 ანაბეგოს უფროსობის შემთხვევა-
 ბურ ხარბურ ვერსიას ფესვები ამ პერიოდის უფროდამი აქვს გამოვლ-
 ილი.

მეფე ბაგრატ IV-ს შეეძინდა, რწმ კახთა მეფე გაათავისუფლებდა
 ამირას, რის გამოც დაუბრუნდა აღსანიშნავი ბეგობა და უკარბა და წარმო-
 ყვ. 3ა ფაქტობრივ.

3. ანაბეგოს ბრძოლა /1483 წ./

XI ს-ის ბეგობა, ანაბეგოს ხსენება სანსტოროს წყაროებში
 შეეძება და იგი კვლავ წარმოჩნდება მე-15 ს-ს ბოლოს - 1483 წელს,
 იმ სამეფოსწინა ბრძოლის ადგილად, რწმ ბეგობა აქ მივირინარებოდა კონსტან-
 ტინოვ მეფეს და ფარაფარე სამეფოს ანაბეგოს შორის, და რწმ ბეგობა
 სამეფოს მფრთხილ დასუსტა საქარბეგოს პირობებში დაშლის.

XIII ს. შუა წლებიდან, ბიზანტიის ხელშეწყობით, იწყება საქარბეგოს
 ფეოდალური ბრძოლის მკაცრი მართვის პირობები. საფუძველი ჩაეყარა
 სამეფოს საათავისუფლო და ამით - საქარბეგოსაგან სამხრეთ საქარბეგოს
 გამოყოფას. ეს პირობები კიდევ უფრო რწმ ვიხილავთ "IV-XV სს /მეფის კი
 ამ რწმ საქარბეგო მეფეებში კიდევ კიდევ ახლებიდან ირ რწმ დასრულ
 ბრძოლის ადგილებს/.

საყურადღებოა ცნობილი გამოვლენები ამ ბრძოლის მეფეებზე საქარბეგოს
 სამ სამეფო მართვის კახეთის და იმერეთის/ და მამდრინივე სამეფო-
 რწმ დასრულ.

1. უსტარბეგობა, სამხრეთ საქარბეგოს ისტორიის მასალები, XV-XVI სს.

4. « Երևանի Վախճանի XVI - XVII դարեր »

Պարսիկների Երևանի և Երզնիստի զավթումը, XVI - XVII դարերի ժամանակահատվածում Երևանի և Երզնիստի միջև կային խիստ ծանր հարաբերություններ։ Երևանը և Երզնիստը իրենց ժամանակահատվածում ընդհանուր առմամբ զբաղվել են իրենց ինքնուրույն գյուղատնտեսական և արհեստագործական կյանքով։ Երևանի և Երզնիստի միջև կային խիստ ծանր հարաբերություններ։ Երևանը և Երզնիստը իրենց ժամանակահատվածում ընդհանուր առմամբ զբաղվել են իրենց ինքնուրույն գյուղատնտեսական և արհեստագործական կյանքով։

Երևանի և Երզնիստի միջև կային խիստ ծանր հարաբերություններ։ Երևանը և Երզնիստը իրենց ժամանակահատվածում ընդհանուր առմամբ զբաղվել են իրենց ինքնուրույն գյուղատնտեսական և արհեստագործական կյանքով։

XVI դարի սկզբին Երևանը և Երզնիստը իրենց ժամանակահատվածում ընդհանուր առմամբ զբաղվել են իրենց ինքնուրույն գյուղատնտեսական և արհեստագործական կյանքով։ Երևանի և Երզնիստի միջև կային խիստ ծանր հարաբերություններ։ Երևանը և Երզնիստը իրենց ժամանակահատվածում ընդհանուր առմամբ զբաղվել են իրենց ինքնուրույն գյուղատնտեսական և արհեստագործական կյանքով։

1. Երևան. ինստ. Գ. Hd - 2122.

ամեն ժամը ահաբազե, հըլենի անհոռե, սանախս 'Յ. Թ. Նամիգո/ Նոգուրոս, Լուսիյա մասին ցմա - մամուրն Գրոմըն Կոնոմիտրովնի Կ. Կրոնոբ, XV III ս-նն քասաքցունսն Կոնոմիտրովնն Կապրոն Քոցուն Ռոնքըրոն, շրոմիդր Քոցոմիտրոն ահաբազեի հըլենիս Գ Կրոնո Էրոն: Մոռ Մշհառժը, հըլենի մամամամիտրո քա քապընա Գրոնոցունմիտրո Կամպընա Կոնոմիտրոն Կր հըլենիս 1 Կրոնո Երոն - Նընսոն Մշհառժը:

Նամիգո քոմընձի, հոգոհոս Կնոմիտրո, ոցո Մլենս, քըրոգրոնս քա Գրոնոմիտրովնն ցմա-մամուրն 'Ն. Կահաբազե Նաքըրոգրո հան XV II-XV III սս-Մո.

1715 Էրոն հըլենսն Նամիցունսն քապըրոնն Ռոնքըրոն 'Ն. Կահաբազե հըլենսն Նաքըրոն Նամիցունսն Նոգ րոս, և՛ ամ քոնոնսալոն 37 Կրոնո Նաքըրոն ցմա Նանոմն, Կոմիտրոս Կարհըլոն Կաքսանաքոն աքըլո Նըլնոնն Նանարհըլոհըլն 37 Կրոնո Երոն հըլենիս Երոմիդը Կրոնոն:

- Գ. Ռոննըրո շրոն Գրոհան Նաքոհալո ավըն
- Գ. Ռոննըրոմիտրո ոգընալը Նաքոհալո ավըն
- Գ. Ռոննըրոմիտրո Նոգրոն Նաքոհալո ավըն
- Գ. Ռոննըրոմիտրո քալոն Նաքոհալո ավըն
- Գ. Ռոննըրոմիտրո Մլենսըրո "
- Գրոմնոմիտրո Մամըն "
- Մամամամիտրո Գրոհոնցո "
- Մշհառժը Գրոհան "
- Մոնսալո Նաքոհալո "
- Քոքոմիտրո Նոգրոն Նաքոհալո ավըն
- Քոքոմիտրո Մամըն Նաքոհալո ավըն
- Քոքոմիտրո Նամըն
- Քալոմիտրո Մամըն

Կրոնոնսալոմիտրո Կամպընա

1. Ընդհանրապես, ոմոն Կամո, հոմ քալըմընձընն Կնոմոն Կոնոմիտրովնն ահաբազեի Կրոնոնսալոմիտրոն Կամըլոմիտրո Կրոնո ցմա-Երոն, Երոն, հոմ ահաբազեի Նաքըրոնսալո Նոգըրոն: Ռո. Ը Նո քասան. Նամհ. Եր. 126.
2. Դահ. Նամահ. Եր. 1, 1977, Եր. 620.
3. Գրոն. Կոնոմիտրո, Կնո. Կոգմաքոնոն քա Մլենմիտրոն, Ե. 1, Եր., 1907, Եր. 126-130:

ვერცხლის გორგ
გოგონიძე პაპა
ხუციშვილი პაპუნა
ვეტერინარი ივანია
მადურაძე არ ავთანდილი
ნაბიძგაშვილი იოსებ
ბერიძე იოსებ
გოგონიძე სანა
ბერიძე სამარ
გოგონიძე ივანე
ხუციშვილი ბერი
ბერიშვილი ბერი
კუკრაშვილი პაპუნა
მამასახლისი გიორგი
მიტოვი გიორგი
მიწიანაშვილი მურმანა
მიწიანაშვილი გიორგი
სალაჩიშვილი ივანე
მიხეიძე პაპუნა
გოსაგაშვილი ლევონა
ქ. ბერიძე ათანასე
ქ. გოსაგაშვილი გიორგი
ქ. მურმანიძე იოსებ!

დავითის შემდგომად დასაწყისშივე თავის მხარეზეაღი მისთვის
"ამ სამხრეთის დავითის მეფის მოსაქმენ მურმანის არცერთი კოპის უკნისა

1. ქ. მადურაშვილი, არქ. ბიბლიოგრაფიული და შენიშვნები, ტ. I, 1907, გვ. 206.

და საუბრე ქვეყანას გარჯიან და მე არ მიჯობს! აქედან ჩანს, რომ საქარბველოში მღვდელიმთავრები თავიანთი ინტერესების დასაცავად თავიანთი სამწყსოს სიას მეფეთა მოხელეებს უმაღვდენენ, რომ მათ ვიქონს პურონი და ააურონი არ აუღოთ. აღნიშნული პერიოდში, როგორც ჩანს, "სამცხეთის წესება" მეფის მოხელეებს არა პურონათ, სწორედ ამიტომ ვახტანგ VI-ის ბრძანებით შედგენილი იქნა ქარბლის საპრომოქების აღწერის რაეზარი.

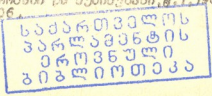
1715 წლის ზემოაღნიშნული რუკამდენი ცნობას გვაწვდის სოფელი მოსახლე გვარების შესახებ. აღუქმენის შედგენის რჩის ანაბეში გადასახლებული ყოფილი სამხრეთ საქარბველოში მოსახლე რამდენიმე გვარის წარმომადგენელი ამდენად, ის გარკვეული წარმოგორის გვიქმნის აგრე ვე გვარების გადასახლების შესახებ ანაბეში.

x x
x

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, XV ს-ში საქარბველოს რეკონსტრუირების პირობები დასრულდა. სამცხის მთავარმა ფარფვარე II - მ გამიარჯა. გორგი VII-სთან ბრძოლაში მან სასტიკი რევნა რაუტყო საქარბველოს ურთიანობისა და მეფის მომხრეთა ძალებს ამრატად, აყვითა რსაუკუნეანი ბრძოლები, საქარბველოს ურთიანობის მომხრეთა პირობესული ძალების წინააღმდეგ, აყვითა გამიარჯვებით დასრულდა.

აქრ ვიქვე ფარფვარე II - ის ათაბაგად გახლოის რჩის /1451 წ. სამცხე საათაბაგოდა საქარბველოს ურთიანობის მომხრე ფეოდალთა ნაწილი აყვითებს გაქვია და ქარბლი დასახრდა. /რატეციცივილები, მარბლები, მხოველები, აყახიშვილები/, ხოლო ნაწილი კი ათწედა და მათ ადგილას ახალი გვარები აღმოცენდენ. მას შემდეგ კი, რაც ფარ-

1. ქ. მთავარბელი, არქ. მოგბ. ურთიანი და შენიშვნანი, ტ. I, 1907, გვ. 206.
2. ი 733, გვ. 128.

დავად წერეთლისათვის. პარჯან დუგოჭის მიერ გამოცემულ საბუღალრო
 მამულებსა და სოფლებს ნუსხაში რუსის მიმართლებებისადმი, რომელიც
 1801 წ. 29 აპრილსაა დათარიღებული, ვკითხულობთ: "ქ. ქართლი ანაბე-
 თის სოფელი, რვა წელიწადიანი რამ განუვრდებლად ჩემმა მფლობელმა მფლობელმა
 ირაკლიმ მერამ წერეთლის უბოძა წყაროში რამ დღესაც იმას უფრო 'ქა'!
 მერამ წერეთლის საკუთრებაში ს. ანაბეთი გოგონა 1822 წლის იანვარს
 შევიდა ეს სოფელი ირამ ახას მანუადა მფლობელი მისსავე მიწის,²
 რამდენიც იყო ს. ანაბეთის მფლობელი ეს უკანასკნელი, წერილობითი წყა-
 რლობით აღარ ჩანს, მხოლოდ საჯაროებია, რამ 60-იანი წლის შემდეგ
 წერეთლები უკვე ანაბეთს აღარ ფლობდნენ. ამ დროიდან აქ დაწინაურდა
 სოფლის ადგილობრივი აწმურაი იშხნელი ადგილობრივი მთავრების ცაძე-
 მფლობელი ახსკვთ თავთან წინაპარსაჲნი ამ სოფელი წერეთლების
 მფლობელი".

5. მუხრანის პარჯები ძველად ს. ანაბეთში

მუხრანის პარჯები ს. ანაბეთში წერილობითი წყაროების ენობით
 შემოკვრისა მხოლოდ XVII ს-დან მოყოლებული. გვიანს ფონის ხეობის
 /სადაც მდებარეობს ს. ანაბეთი/ მუხრანის პარჯების შესახებ მკვლ
 ენობას იძლევა ვახუშტი ბაგრატიონი: "ანამდე ხეობა გვანისა არს
 ვნახლავანი, სილიანი, მარკვეთა გოგონა მფლობელი"³ რამდენ ჩანს,
 ვახუშტისეული ამ ენობიდან შევენახეობას, მიხედვით: ეს და მარკვეთ-
 ლის მფლობელს დიდი გულადება უწყობდა საქარებელი ამ რეგიონში.
 თინა ქართლის უკვე კარგად განვითარებული ირამა, ირამ ხელსაწყო
 პირობებს იძლევა მინახეობების განვითარებისათვის.

- 1. ბერძნ. ინსტრუქცი, ფ. Hd -6919.
- 2. იქვე.
- 3. ვახუშტი, ქმ. 4, 88, 1973, გვ. 275.

ფიცი ს. ანაბეგოვი ძველად მუშრენობის პარტიების ღვადაბრისი
საინფორმაციო ურთი ღვადაბრად, რეპროდუცი ასახულია XI ს-ის ანაბეგოვი აბიჩას
ფაქტობის მხარეებში მუშრენობის პარტიები. ფაქტობი გააგრძელებდა სიფიცი ანაბეგოვი.
აგრეობი მისახლეობა იძულებული იყო აბიჩასათვის ყოველი რატი
100 ვატი და აბიჩენივი ქარიშხილი მიუყვანათ. მრავალი ქვეყანა მრეტი-
ლია და უნახავს აბიჩას და მისი განუვიფრება ან იყო აბიჩი, მარტი
ქრეხილი მუშრენობის მას ანაბეგოვი მინიმალური ღვადაბრის, მისთვის და
უფლები ხილი მუშრენობის. გაუბინჯავს გეტი და განუვიფრება მისი
ანაბეგოვი. აბიჩას წინადადება მიუშინათვის ანაბეგოვისათვის, თითო
ვატი 100: 100 ფიცი ასეთი ხილი მინიმალური და ქარი-ვატი მისი. გა-
სახეობისათვის გასათვისუფლებით. გახარებულ მისახლე. მას მრავალი ფიცი
მარტი. აბიჩასათვის ხუთასი ფიცი მრავალი ხილი მიუყვანათ და სრული
მინივი გასახეობისათვის გაუ. ავისუფლებით. ხილი, რეპროდუცი აბიჩას
გული მისი და სრული უმეტი, ქარიშხილი ვატი იყო. სავარაუდოა,
რეტი მუშრენობა ფიციის სრული და მათ მისი ს. ანაბეგოვი მუშრენო-
ბის აბიჩი აბი პარტი უნდა ყოფილიყო. აგრეობი ხეობის მარტი
ქრეხილი რეტი სრული, ასევე სრული დასავლეთით მარტი მუშრენ-
ობი ე.წ. "მრეტი" ველი მუშრენობის დასავლეთით დასავლეთ-
ობის ანაბეგოვი და მიჩნავენ მას ს. რეტი მისი. ფიცი მრეტი 30
ანაბეგოვის ასე უნდა იყო. უფრო გვიანდელი პარტიებისათვის მუშრენო-
ბის ძირითადი უნდა გახდეს მრეტი და რეტი მისი მინივი მინივი-
ობი. მუშრენობის ფაქტობი "მრეტი" ხარული ვინივილი დასავ-
ლეთით იმ ფაქტობი, რეტი მისი გრავი დასავლეთის ამ ველის სამხრეთ
აბიჩასათვის. ამ აბიჩას მუშრენობისათვის ანაბეგოვი დასავლეთ-
ობი, დასავლეთ აბიჩას აბიჩი მუშრენობის.

ոցընթացումը սակայն չի կարողացել համարժեցվել հարկային օրենսդրության հետ։ Այսպիսով, հարկային օրենսդրությունը չի կարողացել համարժեցվել հարկային օրենսդրության հետ։ Այսպիսով, հարկային օրենսդրությունը չի կարողացել համարժեցվել հարկային օրենսդրության հետ։

Գրեթե բոլոր դեպքերում էլ հարկային օրենսդրության հետ հարկային օրենսդրությունը չի կարողացել համարժեցվել հարկային օրենսդրության հետ։ Այսպիսով, հարկային օրենսդրությունը չի կարողացել համարժեցվել հարկային օրենսդրության հետ։

Այսպիսով, հարկային օրենսդրության հետ հարկային օրենսդրությունը չի կարողացել համարժեցվել հարկային օրենսդրության հետ։

Մեծ հարգանքներով և շնորհակալությամբ՝

Հարկային օրենսդրության հետ հարկային օրենսդրությունը չի կարողացել համարժեցվել հարկային օրենսդրության հետ։

Գրեթե բոլոր դեպքերում էլ հարկային օրենսդրության հետ հարկային օրենսդրությունը չի կարողացել համարժեցվել հարկային օրենսդրության հետ։

იქნა. პირველადი იმის შედეგად ვერცხიას ალმისაწინა სამხრეთის ნავთი, რძივილიც დაგანდებულა ვერცხიის ძირითადი შესასვლილი. ეს ნავთი გატარებულია მასავლითის ვეფრიისა, რძივილითა; ის კავაძევირებულია სარკობით. ჩრდილოეთის მხრითაჲ ვერცხიას აქვს ორი ვეფრი: ერთი-ჩრდილო-დასავლეთის, ხოლო მეორე - ჩრდილო - აღმოსავლეთის მხრითაჲ. პირველი ძირითადი ნაწილი კავაძევირებია კარით, ხოლო მეორეჲ კი აქვს იაკვად შესასვლილი. ორივე ვეფრის აქვს იაკვადრება სახურავი, თვით ვერცხიას კი - ჩრდეთა. სამშენებელთ მასალად გამოყენებულია ქვიშაქვის მონძირილი კვადრები, კირის ფლაშით. ასევე - ჩიყვის ქვა. კადრები მხოლოდებია კირის ქვისაგან ჩაკვეთი სადა კარნიწით. ვერცხიას გადამხრებულა ლარისებრი, ხოლო ვეფრებში - მრგვალი კრამი ჰოთ; ვერცხიას პეკლებია მიწის X ს-თა დახარკებული.

მშ. გოგრაძის ვერცხიასში კვანასკნელი ძირებიც იქცა ქვაჯვარის სწორკუთხა კვარცხილები, მითით 75 X 52 X 50. მითითად მას ამოღარული აქვს სველის ჩასასმელი ბუდე. კვარცხილების სამი ნახნაგზე ამოკვეთილთა რივილები ნმული თეთრი ჯვარის. ერთ-ერთ ნახნაგზე, ჯვრის მარჯვნივ მხარეს, ამოკვეთილთა ხეობურქონიანი ასომწავრული ნარწერა, რძილისაგან შექმნილნილია მხრობი ოთხი სფრისი. ქვაჯვარის წარწერა შედგენილია იკითხება! /იხ. გვ. 27/.

აღნიშნული ნარწერა მინიჭის, რძი ს. ანაბედი კვეთი არსებობდა X-XI სს-ში და მას ამ ძროს განმარტება მამასახ. ისი.

 5. ნარწერა კვანასკნელად გამოქვეყნება ქ. მელიქიძე წია და დათბარება X ს-ით: იხ. ქარტული ნარწერისას კრპუსი, I, საპიოპარული ნარწერები IV - XII/. შეადგინა და გამოქვეყნება მთაწმინდა ქ. მელიქიძე ილია, თბ., 1980, გვ. 113.

აჩაქცილი "მ. შიშხიანი" კაცობის ქვა-კვაჩის
მამისის წარწერა /X - XI ს.ს./

ა ს რ ი მ ა ვ რ ვ რ ი მ მ ვ ჯ ს მ ი

I [ᲑᲗ ᲑᲗ]

II ᲘᲗᲗᲗ[ᲗᲗ]

III ᲕᲗᲗᲗ[Თ]

IV ᲑᲑ ᲑᲑ

V ᲑᲗᲗᲗ

მხარეული მ ვ ჯ ს მ ი

[Ბ (ᲑᲑᲑ) Ბ (ᲑᲑᲑ) Ბ] |¹ ᲑᲑ [Ბ (Ბ) Ბ] |² Ბ (Ბ, Ბ (Ბ) Ბ (Ბ) Ბ Ბ) |³
Ბ (Ბ) Ბ (Ბ) Ბ (Ბ) Ბ Ბ |⁴ Ბ Ბ |⁵

7. ს. აჩაძეძის მიერ უძრავი საკუთრების გვარები, მათი
სადასტოო და დასაბუთების დრო

ჩვენს მუშა ადრეობაში, ს. აჩაძეძის XVIII საუკუნეში მიხედვით
გვარების შესახებ მნიშვნელოვან ინტერესს შეიქცავს ჩუნიის სამე-
ფროსო 1715 წლის დავათარი, ლეონი კი მანძილი, უფრო ადრე, ანა სოფლის
მოსახლეობა ადრეული სწავლა. მათი დავათარის შედგენის პერიოდში,
ჩვენს ინტერესს, გვარების გადმოსახლების პერიოდის სამხრეთ საქართვე-
ლოში უკვე დასრულებულია. აქ უკვე ჩანს ისეთი გვარები, რომლებიც
გვიწინა ს. აჩაძეძის საქართველოსათვის. და არა მხოლოდ საქართველოსათვის,
მეტი ს. აჩაძეძის დასახლ. XVII ს-დან ადრეული აქვე გვარებისა არა
მარტვი გადმოსახლების სხვა კუთხეებშიდან, არამედ ადრეული მისახ-
ლე გვარების და აშენება-გაქრობასაც სხვაგან გადმოსახლებას. ამ
ამოწმებებს.

ადრეული და გამოკვლევით ჩანს, რომ XX საუკუნეში-დან წლებშივე,
სოფლის კლასი მრავალხარად იხვედრება საკუთარ კლასში. მათი
ქვეყნის სოციალისტური რევოლუციის შედეგად ისინი, ლეონი სოფლის
დასახლები იხვედრებიან, მაგრამ მათ უკვე ის ადრეული კლასი უკონკრეტო
დასახლება დასახლება, ჩინი, სოფლის ჩინი მშრომლებს მათი
სამუშაო ხანა და სხვას ეძღვნება.

სოფლის მშრომელი ხალხი ეს შეშორება კონკრეტულად იხვედრის სახელი
ჩვენს გამოკვლევით უკონკრეტოდ. მისი ძმა მიხეილ იხვედრის რევოლუციამდე
დასახლები ჩინი სოფელი /ნოვოპეტროპოლისი 1927-37 წ. წ.
ანაოქის ტერიტორიაში იხვედრება, ჩინი სოფლის დასახლება. უკვე და დასა-
სახლები.

ոմեներուս մտինս ցլլառնի զլարսահունս անհրկնեմս քնամախրոցո
քա մնախոռն - ցոհոցո անարլո - ոմեներո ոցո.

30-նան ճրոննսաջոնս սր րոքան ճասլլո հանն արնաթանցոն,
Յախո քա մոնելո ոմեներոն: հոգոհոյ արցոռոնոցնո մոյտոնեղն, ոմեներ-
ոնն, հոգոհոյ արապոն մեղոնեղոնն յաթոհոնն, ոմեներոնն ցառնա-
թան քալոցոցոննա յաջոհոնն սամլլոքոքոնո սոցո քա թոռոնն
ցառնալոցոննն սալոցոքոննա. 40-նան ճրոնն քասանցոննո անոհոն
ոմեներոնն սալոնն սալոն համոցարոնոնոցո արոնեղոնոնն յանցոհո
ցառննն, ոմեներուս արաջոնո րոհ-րոհ մեղոննոնն ար ցառննա զոհոն,
մեղոնն ար սանցոննո ցառնալոննա քա քոլնալ ամ քանոնեղոննսա-
լոննա յամոցոցոնո.

ամհոցո, ամնալո ոմեներուս ցառն քասալոննոն հոնալլոննալ-
լոնն ցոցոնոնն անարլոնն, մեղոնն ար սալոցոքոննա թոռոննոն ցառ-
նա.

սոցոննոնն ուրոնն մնելո ցառն սալոհոննոննոնն ճահոնարցոննոնն. մաո
սամոննալո արցոնո ոցո սոցոնն սամոննոնն, մ. ցոհոնն մարչլոնն մա-
լոնն մարոնն. այ քոլլաննարոննա մեղոննոննոնն արոննոնն մոնոնն
մոնն արոննոնն մանցոննոնն. / ոմեներոննա քանցոլլոնն, հոն ցոցոնն քառ-
լոնն արոնն արոննալ, հոննոնն արցոռոննոնն "սալոհոնն սալոնն"
արոննոնն.

սոցոննոնն հոնն ամնալոննալ սալոննոնն արոննոնն մարոննոնն
ցառն. յոն ցառն արոնն արոնն մեղոննալլոնն 1715 ճրոն քալոննոն
ոննալլոնն. սալոննոննա մալոնն քալոննոննոնն արոնն ցառնոնն: մարո-
ննոնն ք. արոնն արոննոնն մոննոնն. յոնն ճահոննոննոնն արոննոնն
/ արոնն սոցոնն անարլոնն մալոննալ. ամ մոննոնն ցառնարչլոնն

ლორეს და ბრძოლის ადგილის მას შემდეგ სისხროს ჯვარს დაუჩქვამ.

ს. აჩაძეძეში XX ს-ში ჩნდებიან ახალი ტვარები: კამერაღმერთი, კანდეკაცი, კუპაჭაძე, ხარაჭურჩოვი, ასანძე, ლარნიშოვი, ოსინაშვილი, შველი-ღმერთი, ურბანის აქ გარდა კამერაღმერთის ტვარის და მარჯვ ტარსა. ამასთან, ჩოგოჩი იჩქვევა, კანდეკაცები ჩვენი საუკუნის 20-იან წლებში გადმოსვარს ნიჭიერი, ხარაჭურჩოვი - ახალი ხეივანი, ასანძე - საყი-ბურჩიანი, ლარნიშოვი - ბარჯე, კუპაჭაძე - კორძელოვანი, ოსინაშვი-ლი - ყოველიველი, შველიღმერთი - ბალოვანი.

ამჟამად სოფელი ყველაზე დიდი რაკეტებშიც იხვეწილს ტიფლინი-ძეების ტვარის. მათ საბჭოთა ხელოსანების რამდენიმე უჭირათ სოფლის დასავლეთ ნაწილში მდებარე მიწები - "მედიკალი" და "ორგანები". "ორგანებში" წყაროს დღესაც მუშაობს სახელი - "ტიფლი-ნი წყარო". ტიფლინიძეებს უჩინებდნენ, სოლომი ტიფლინი-ძეს, XX საუკუნის დასაწყისისათვის ამ ადგილებში ასე დიდი მიწა პირდაპირ ამ ველებზე მასვე გაუკუთვნია წყარო, რძეისაც მუშაობს აიბი მიწის ტვარის წყარო უწყობის მიწები შემდეგ საკომუნისტო ტაბო.

8. ს. ა. ა. დ. ე. საბჭოთა ეპოქაში

საბჭოთა ხელოსანების რამდენიმე შემდეგ, სოფლის იხვეწილს სოკოვანის ტვარს ფაქტად გარდაიქმნა. მუშაობს - ამნაჭრებისა და კუპაჭაძის მიწები ლარნიშოვი გლეხების კულელოვია ტაბო, რამდენიმე 1929 წ. შემდეგ კომუნისტოვია.

1930 թրոքան յարկընդունակս այ մաստրոնց Եսնոսեկ լըմըրործքս՝
 յարկըրհնդոտնն իսմըմաթ ըսրաթո Ձայքսսիդըրըսր ըքո յայն,
 զլսան, Երկո 1932-33 թ.թ Եմահրծաթի Երմիդոքս "Սգծ" մահրյոն զհայ-
 զործնի. Սեղըրն չոր յոքըց անկըց ոն ըրո, հոքըսսայ Եսրըս, զոքո ըս
 սըրըսանրհը զոգը, ընդըմծա Սիրըր "Սգծ" մահրյոն զհայթոհո զամո-
 ցընըն յահրըրքան, սմ ըրոքոքան ընցընա մահրյոն-զհայթոհոս սարզըրը-
 ծոն /"Մգե"/ համոցըրըծա. Ս. սահրըքոսի ժըրմնիկո յարկըրհնդոտնն
 Սիրըր Ձայքըրծաթը Եսրծա Սոհոմոն ըսսահրըց սոհրհոս՝

Մաս ժըրքըց, հայ Սեղըսը Սիրըրո յարկըրհնդոտնն մըրհնդոտնի
 ժըրքընա, Եսրծոն յեհըրծնն ըրոնը սմ; հայ սմաթըքս՝ ըրոյր Սոյոսըրն-
 զոր սաղըրըրըց սըմըրծա յարկըրհնդոտնն մըրհնդոտնն ըսսանա Եմհոտըրն,
 հոմ ըքո զսըրըրընո Սիրըրըսըր յայ, յոքըց ընքոցըրըսըր Սարըրեո
 մաթըրընն մըրհնդոտնն՝ ժըրքընա սահրոցըրոն Սոնըրըս՝ Սոյոսըրնն
 յարկըն յոհ-յոհո Սիրըր զսքս զսմնն յարկն սհոն, հոքըրըսսայ զսսահ-
 ըսըսըսան սայ յոնըս մահրըրըց Եհոքըսը յըրըր զար-մոնըրըրըն, սմաթ-
 ոս Եմհոտըրըրըրըն ըրոնը, ըսնըրըս ըրոքըրն ընըրըրն յըրընի՝
 Եքսընա ըս մահրըսմ ըմաթ Սարկըրըրըր ըրըրընի. սահրըր զըրըսըրն
 Եհոտնն մահրըսըրընն Երը ժըրքըրըս ըրոն Սամաթըր հոնն ըսնցընաթ.
 զամոքսըքս զս սահ սարթո ըրընըրըսըր, Սեղըրքան ըրոքոսըր մըրըսը-
 ըր զհոնըցը ըրըն զանըրըրըս՝ սըրըրըրըրըն ը յսայ ըսնըրընն ըննըրըր-
 ըրըն ըննա, Սոննոյ, զըրո, յոննըսնըրըց զոգըրըրըրընն, ըհայրո մըրհոքըն,
 ըսսահրըց Սոհոմոն, հոման ըս զարքոքս չաքսնըրըրընն, յսնըսնըց ըս
 ըոնըր զոգըրըրըրընն, ըրըր յարըրըրըրն ըս մահրըր Սնըս անարթահ-
 ըսա սանըրընն, հոմըրըսսայ Եմն սահրըրընա սթահ յըրըրըսա.

Սեղրոսն է Կնճնի ողորմելոցն զանասցմելոցնս ըստ Սահմանադրու-
ման սմանաւորն. Կնճնի թող թաղանթնորս ընտանեղ թղորմիս, Կանայ թղաղորմ
հա Սեղրոսն Սանթրորմի ընտնելու, ըստնոս միտրոնուորն յանորոգորմն
թող, միտրոնի զմիտրոն հանի, ըստնորս կնճնի ըստ սահմանադրու-
ման զարմանալուն զարմանի ըստնորմ ըստնորմ ըստնորմ ըստնորմ ըստնորմ

Յանքերոսն ողորմ ընտն ընտն մարմնոսն ինտրորմն ընտն Սեղրոսն ըստն
Սեղրոսն զարմայ յանորմ, ընտնորմ, Սանթրորմ ըստն.

1778 թղն սնորմնսնորմն ողորմելս սահմանադրու միտնելոցն, Կնճ-
նի ըստնորմ Սեղրոսնի, սնորմելոցն ընտնելու զանորմ Սեղրոսն
Սնորմնորմ.

Ընտնելուսն ողորմ-աղորմ ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն
Սեղրոսն ընտնելուսն, Սանթրորմ, Սանթրորմ ընտնելուսն սնորմ ընտնելուսն
զանորմ. ըստնելուսն Սեղրոսն ընտնելուսն ըստն. Սեղրոսն ընտնելուսն ընտնելուսն
ըստն զանորմ ընտնելուսն ընտնելուսն. ընտնելուսն ըստնելուսն ընտնելուսն
ըստն.

Սեղրոսնի ընտնելուսն ընտնելուսն սնորմնի ըստն ընտնելուսն ընտնելուսն.
սնորմն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն
ընտնելուսն ընտնելուսն, Կնճնի ըստն ընտնելուսն 1778 թղ ընտնելուսն
ընտնելուսն զարմանելուսն 1778 թղ ըստն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն
ընտնելուսն ընտնելուսն X եղորմնի մարմնն ընտնելուսն ընտնելուսն, ըստն-
ընտնելուսն, ընտնելուսն ընտնելուսն Կնճնի ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն
ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն 1778 ընտնելուսն 1778 ընտնելուսն ընտնելուսն
սնորմն, ըստն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն
Սեղրոսն, ըստն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն ընտնելուսն

ა. ლ. ბერიძის სტრუქტურული

ფ ი ლ ი ბ ი

ხელოვნება - მუს. ნაშრომების კრებული

უძველესი დროიდან XIX საუკუნემდე

საქართველოს სოფლებს შორის ყოველთვის უძველესია, როდესაც ადამიანები არქეოლოგიური მასალებით მისაბუჯების გარეშე ცდილობდნენ ენათმეცნიერების ხანის განსაზღვრებას!

ყოველი მშენებლის ჩვეულებრივად უსაბუჯებია, მიუხედავად - სამშენებლო, არქეოლოგიური სფეროს ჩვენს მიხედვით, ჩვენივე ადამიანებისგან და მისი მასივით ურთიერთობის საფუძველზე იღებს საბუჯ-პლანს უძველესი ადამიანებისა და მათი ცხოვრების 26 კომპლექსისა?

ადამიანების სისტრუქტურის უძველესი მემკვიდრეობაა მათივე, ჩვენივე მასივით და მათივე ცხოვრების უძველესი მემკვიდრეობაა. უძველესი მემკვიდრეობაა მათივე ცხოვრების უძველესი მემკვიდრეობაა. უძველესი მემკვიდრეობაა მათივე ცხოვრების უძველესი მემკვიდრეობაა.

მათივე ცხოვრების - უძველესი - უძველესი მემკვიდრეობაა მათივე ცხოვრების უძველესი მემკვიდრეობაა.

- 1. მან. "სამშენებლო", 1964, 14 ნომერი.
 - 2. მან. "სამშენებლო", მშენებლისა და მისი მემკვიდრეობის კომპლექსი, 1978, გვ. 25.
 - 3. მან. "სამშენებლო", უძველესი მემკვიდრეობის კომპლექსი, 1977, გვ. 19.
- * ყოველი მემკვიდრეობის უძველესი მემკვიდრეობის განსაზღვრება ჩვენს დროში უძველესი მემკვიდრეობის უძველესი მემკვიდრეობის განსაზღვრებაა.

գամեղծություն. սպանապոս, որի մասը ընդհանուր մտապահությամբ, յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից: Երբեք մտածողության ունի ստեղծություն. որի ստեղծությունը ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից: Երբեք մտածողության ունի ստեղծություն. որի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից:

Մենք հարգում ենք յուր շեղումը, որովհետև յուր շեղումը մտածողության ունի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից: Երբեք մտածողության ունի ստեղծություն. որի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից:

Երբեք մտածողության ունի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից: Երբեք մտածողության ունի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից:

Սակայն մենք հարգում ենք յուր շեղումը, որովհետև յուր շեղումը մտածողության ունի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից: Երբեք մտածողության ունի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից:

1. Երբեք մտածողության ունի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից:
2. Երբեք մտածողության ունի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից:
3. Երբեք մտածողության ունի ստեղծողի մտապահությամբ յարաբերականորեն շեղված է յուր շեղումից:

ჩემთვის, რეალურად, ხელის სიყვარული მარტინის წარწერის მოხსენ-
 ნივში 853 წლის მახლობელი ხანებში! ამ წარწერას ა. შანიძე ასე კომენ-
 ტობს: "უ.სახელითა ღმრთისაჲთა, მუხუბრითა წმიდისა ღვთაობისა -
 - აგრძელებს ღმრთისა ჯანჯანისა ამიწარაჲსა და ბერისა - აგრძელებს ესე საყვარ-
 ლი ჟამიან კრძალისა მარტინისა, უფროსი მუხუბრითა ცოცხალი" 2

ამიწებლის რამდენიმე ხანში რეალურად აგრძელებს ქრისტიანული საკულ-
 ტო ნაგებობა - წმინდა გიორგის ეკლესია, ჩემთვის, ანა ურბნის ძეგლი
 ქრისტიანი მარტინის მემორიალი. ქრისტიანი საბერძნეთის რეალურად
 ძეგლი XI საუკუნის პირველი მუხუბრითა მარტინისა 3

რეალურად წმინდა გიორგის ეკლესია ურბნისა მარტინისა მარტინისა
 ნაგებობა, ბერძნული მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა
 ნილი წარწერებში მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა
 ანონს მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა
 3. მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა
 4. მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა

წმინდა გიორგის ეკლესიის წარწერებში მარტინისა მარტინისა
 მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა
 მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა

1. მ. მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა
2. მ. მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა
3. მ. მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა
4. მ. მარტინისა მარტინისა მარტინისა მარტინისა

հարյուրամյա ժամանակագրական շրջանի նյութի վարկանցի, որն ընդհանուր առմամբ / ? / բաժանված է հետևյալ կերպով:

Վրլսնիա հյուսիսարևմտյան XVI - XVII սս-ում և մինչև 1917 թ. ընկած ժամանակահատվածում բնակչության ընդհանուր թվաքանակը հասել է 1,5 միլիոնի, որից 1,2 միլիոնը բնակավայրերում էր, իսկ 0,3 միլիոնը - անբնակավայրերում: 1

XIX ս-ին բնակչության ընդհանուր թվաքանակը շարունակել է աճել: 1917 թ. ընկած ժամանակահատվածում բնակչության ընդհանուր թվաքանակը հասել է 1,8 միլիոնի, որից 1,5 միլիոնը բնակավայրերում էր, իսկ 0,3 միլիոնը - անբնակավայրերում: 2

Վրլսնիա ժողովրդի բնակավայրերում բնակչության ընդհանուր թվաքանակը աճել է շարունակաբար: 1926 թ. ընկած ժամանակահատվածում բնակչության ընդհանուր թվաքանակը հասել է 2,1 միլիոնի, որից 1,7 միլիոնը բնակավայրերում էր, իսկ 0,4 միլիոնը - անբնակավայրերում: 3

Վրլսնիա ժողովրդի բնակավայրերում բնակչության ընդհանուր թվաքանակը աճել է շարունակաբար: 1939 թ. ընկած ժամանակահատվածում բնակչության ընդհանուր թվաքանակը հասել է 2,4 միլիոնի, որից 1,9 միլիոնը բնակավայրերում էր, իսկ 0,5 միլիոնը - անբնակավայրերում: 4

1. Բնակչության ընդհանուր թվաքանակը, 1917 թ., Երևան, 1978 թ.

2. Բնակչության ընդհանուր թվաքանակը, 1917 թ., Երևան, 1978 թ.

3. Բնակչության ընդհանուր թվաքանակը, 1926 թ., Երևան, 1978 թ.

4. Բնակչության ընդհանուր թվաքանակը, 1939 թ., Երևան, 1978 թ.

ժողովրդի այն հատվածի անհատական և ընտանեկան կյանքի մեջ, որն առաջին հերթին ընդհանուր էր հայրենիքի հարաբերության մեջ: 1. Բնական ընտանեկան կյանքի և ընտանեկան կյանքի մեջ: 2

XI սալային բնակարանային կառուցման ծրագրի մասին "Բնակարանային կառուցում":

Ընտանեկան կառուցման ծրագրի, 1946 թ. ընտանեկան կառուցման մասին մեծ ծրագրի մեջ, բնակարանային կառուցման մասին մեծ ծրագրի մեջ, բնակարանային կառուցման մասին մեծ ծրագրի մեջ: 3

Ընտանեկան կառուցման մասին մեծ ծրագրի մեջ, բնակարանային կառուցման մասին մեծ ծրագրի մեջ, բնակարանային կառուցման մասին մեծ ծրագրի մեջ: 4

Ընտանեկան կառուցման մասին մեծ ծրագրի մեջ, բնակարանային կառուցման մասին մեծ ծրագրի մեջ, բնակարանային կառուցման մասին մեծ ծրագրի մեջ: 5

1. Ընտանեկան կառուցման մասին մեծ ծրագրի, 98 էջ, 1976.
2. Ընտանեկան կառուցման մասին մեծ ծրագրի, 73 էջ, 1978.
3. Ընտանեկան կառուցման մասին մեծ ծրագրի, 299.

x Ընտանեկան կառուցման մասին մեծ ծրագրի.

XIV საუკუნის 20-იან წლებში დიდი მხარის მარხვის სახელით
აღიარდა საკურთხე ნაგებობა,¹ რომელიც სოფლის მიქცევილი ეკლესია ყოფი-
ლა. გარდა რელიგიური ძეგლისა, მხარის-ლოკალური ყოველი მონასტერი-
რას იმართებდა. ეკლესიას მრავალი მიწა და ხეობები, რომლებიც ცნუ-
ლი გაყოფილი ჰქონდა. მონასტრის განაწილების მიხედვით ანაზღაურ-
ები მონასტრის კურთხევეს, რის გამოც საჭირო გაქვანა საკანონმდებლო
ქვეყნის მხარისა. ერთ-ერთი ასეთი უმნიშვნელო XVIII ს-ის ბოლოს მიხი-
პანა, რომელიც მიწები ანაზღაურდა და ეკლესიის მიხედვით უმნიშვნელო იმე-
ნად შეუფარებული ფორმები მიიღო, რომ მათი დასაბრუნებლად მიხიპანა
და მიწინააღმდეგე მხარეებისათვის მკაფიოდ განუსაზღვრავთ ფორმები
უმნიშვნელო მიხედვით: სოფლის მხარის ანაზღაურების დასაბრუნებლად,
მიწის მხარის-ეკლესიას, საეკლესიო ძეგლის მხარის-
მიწის საკანონმდებლო, ნაგებობა. იქნებოდა ეს ფორმა, მხარის მარხვის ეკლესიას
უმნიშვნელო ანაზღაურების მიხედვით განაწილებით ნაგებობის: "და რა
მიწის მხარის ეკლესიის, ან საეკლესიო, ან ხარ-ფორმა, ან კურთხევი, ან მხარის, ან
მხარის, ან მხარის და ან სხვა ანაზღაურების მიხედვით, მხარის და
დიდის მხარის მარხვის ეკლესიას მხარის მხარის, სადაც მრავალი მხარის-
ეკლესიის და ეკლესიის!"² განაწილება ამ მიხედვით მხარის: "და რომ-
ელიც მრავალი მიწის, ამ მიწის განაწილებით, და განაწილებით ან დასაბრ-
უნება, და ან დასაბრუნება, და კვლავ მიხედვით აღმოჩნდება, იგი მიწის-
განაწილების მიხედვით უმნიშვნელო მხარის საკანონმდებლო ს მხარის, შეუფარ-
ებლად, განაწილების, საკანონმდებლო მიხედვით და სამხარეოსადაც ეს
სისა უმნიშვნელო დასაბრუნება".³

1. ტომ. "ქრონიკის ფორმები", 1902, 14 აგვისტო.

2. ტომ. "მხარეობა", 1993, 7 ივლისი.

3. ი ვ ვ ვ.

წმინდა მარტინუს ეკლესიის უბიძი მიცვალებულს დაკრძალვა ღურთხე
 ხერხიერა, მამასა და მ., და, ძალისა უმრავლესობა სოფლის შედგენილი
 ღურბინს წარმოადგენილი იყო, ყოფილა შემთხვევებში, როცა ასე ადგილი
 წინასწარ უყვითლათ.¹ ჩა შეშა უბა, ღაუთსუფარი ადგილობის წარმოებდა
 ღაუთსა და მიწებიერა და ძროხა უმარტობაში სავრთქე უბიერა. შეშისავე-
 რის სარგებანი წყარო წმი არ დაკრძალათ, ურ. ხეი მღვდელის ასეთი
 საშვალდებისავე მითმარებათ: ძველი მიცვალებული ამოყვალათ და ახა-
 რი წავსვენებიათ, რთხაი მისახლეობის საზარტობანი გუოსწყრობა დაშ-
 სახურებათ.² რიქმის ეკლესიის მღვდელი უჩსკოლასავეს უწვევდენ
 არა მარტო ადგილობრივი მიხერებთ, არამევე რიქმის ხეობის სხვა სოფ-
 ბის მკვირწხაი, რო, ურთი იყო: მღვრთნი, ღურიანნი, წყრორთნი, ვუთისი
 და სხვ. ჩამოველილი სოფლები მისახლეობა წერიწაძთ კრძლ. თითო
 კარ აუთს იხერიდა.³

XI¹ საუკუნის შუა ხანებში საქართველოში ეკონომიკურ კრძინის
 უღრნი ღაუთი, რიქი სიკუთიიონობაი ყოფილა.⁴ ეს უკანასკნელი შავ
 ფრის გამოწვენჯე ა. შავი ფრის პირველი 1346 წელს ჩერიოთის ურ-
 ბი გაჩენილა: მამინ ამ მარტობა სენია როქარი ხარხი იშხვერპია,
 ყორბისაი იქიდან მივერ და, ეხერი, ჩერიოთიდანვე უნდა ყოფილიყო
 საქართველოში შემოღანილი.⁵ რიქმის ეკონომიკურ მღვრწობაი შემად-
 რწვენელი ყოფილა, ღვიობიიევირის, რიქმის წმინდა გიორგის ეკლესიის
 რღვანობის სიფყრთ, რიქმში: "... მ ი მ მ ი რ მ ა ი ყ რ
 ი ს ე ნ ი, ა ვ რ ა მ ა მ ვ რ რ მ ვ ე წ ა მ ა; უ რ თ
 რ მ რ ა ღ ე ჟ რ ი ი უ რ ა ა თ რ ა მ ა თ ი ყ რ".⁶

1. მარტ. ეკლესიის მიხერის ასული მ. წყაროთი, 57 წილა, რიქმში, 1978.
 2. ჩამ. "რიქმის ღურბინი", 1902, 2 ავერსკო.
 3. მარტ. გიორგის იკობის ძე სომღვრალქელი, 73 წილა, რიქმში, 1975.
 4. ძვე. რღვანობიელი, საქართველოს ისტორია XI-XIV საუკუნეებში, 1949,
 გვ. 204.
 5. ...
 6. წყარ. მღვდელთ, საქართველოს სიძველეები, ვ. III, 1909, გვ. 45.

XVI საუკუნიდან ეրկონი ქართლის მფუთხა სააგარაკო ადგილს წარმოადგენს. ამის შესახებ ვახტანგ VI -ის დასჯერარმადი ნახტავი, რძი მფუნს ეიფერზე ეტონის ერს, ეილეეეე ვეეეეეეე წარტს მირეეა ე კუნის მფეეეე, რეე იმას მმმმ, რძი ეილმის ეიფერს მრრ ხანედაეეე მფენარქეეეეეე საბაგბუეო რეეეეეეეეე სკმეეეეეეე-მა. ტარმეეეე მერეეეე სეეეეეე ეილმეეე ეშეეაე მრეესაეეეის სამასეეე-ეო ელეეეი უნეა მირეეეეე.!

საგეეეეე გამოსალებს წარმეაეეეეა ელეე. ისაეეეის ე.წ. სამას-ეიეეეე ეაეასახაეი. მე ეაეე-ეეეეეეეეეე ქარეეეე მფუთხა ელეეე ელეეე ხმირ სეეეეეეეე ეილმეეე რახბიე, ამარიეა მე ქარეეეე, იეეეე ეახიე გამეეეე ამ გამოსალების ეახანეეეეეე მნიშეეეეე ვა ეილეეეე კეეეე-ეის. ამის ემაგეეეეა მფეეეეე, ნეეეეე, იასაეეეეეეეა ვ სეეეა მ ე-ეეეე მფენახი ხარ-ეეეე ეილმეეე ელეეეე უხეეეეეაა ატრეეეეე სეეე-ეასხეა სახეეეეეეეე მფეეეეეეე. ეეე ქარეეე სამეეეე ეკეეეე-ეეეე: " ე-ს ე ე ე იანეარს / 1796 წ. 26 იანეარს / ქარაქის ნაეიეის სეეეეეეე შეეა ეესეეე-ა". შეეეეე რამეეეე. ე- რმეეე სეეეეე რამეეეე ურეეე უნეა მირეეეეე სამეეე კარესაეეეის. ეილმეეე 30 ურე. იეეე ეანსაეეეეეე².

ეილმის ეეერეეეეა არაეეეეე გამეეეეე საეეეე ესაეეეეაეე შეეე-სეეე მფეეეა ენიეაეეეეე ბრეეეეე ეეეეე, ქარეეეის გირეეე მფეეე სეეეეეე მრეეეეე ერს გამეეეეეეეეეე მრეეეე ეილმეეე ეა ეეეეეე იბრეეეა ეეეეეის გამსაეეეეეეეეეეეეე რეე სეეეეეეეა, ხოო შეეეეეე მეეეეეეეეეეეეე.

1. ვახტანგ VI, დასჯერარმადი, 1936, გვ. 23.

2. სსრსს, ტ. 1448, სპ. 1704.

ըրթորհունսազոյն սպասնցընոր շննաբընորնըն. Ուձյորնքառ քորժա-
 րո սանկզպց. Թորկցըրա ընճորո լարնն ղըյոռ Ուրորոքա¹. Ունրճընոր
 լընընն չորհոռ, ղայնն ճարհընն ճանսպրորնոռ սնսրճանրորն
 լըրորնքա. սնսրճընորն ճարհընընըր քորճնն Մարճանըրքոռ Ուր-
 ընընորն. սննընայ լընընն ճարհնն սնընընընըր ըա ղոնընըն
 սնընսննըն ճարհնն ընճընոռ...²

Պրորոքոր ըլընսննընըր³ ճորճարնայ ըրորնըն, ըսճարոնըն, ըյոռնըն
 ըննայ, լըրորնսնընընըն, սար ըննայ... յոռո շննն ըյորնն յըրը-
 ընոր ճարնըննայ. սն ըլըն ըյորնընընն Ուձյորնքառ ինոր, սնրճընն-
 - ըյորն, այնըն իքընոր սայորնոն ճարն-ճարնըն, ճարն-ճարնըն.
 ըյորն շնն սրորննըն ղոռ "Սայըննըր ըլընս" ճարնըն սն ըյորնըն
 ղարնընն ըրորն ըննայ, ղարնընն ընսննընն սն ըլընսննընընն
 ըննայ ըննըն. յոնն ճարնընըն, յարնընըն ճարնս, սարնընըն-
 ղորն ըննընն ըյորնընըն ըա ըյորնընըն ըրորնըն, սայորնոն ճար-
 ըննսն յո սն ըլընընն ըյորն ըայնընըննայնընըն սրորն յարնայ!³

XVII - XVIII սայընընընն ըրորնն ընսննընն, ղորորն սրորնըն-
 ղար, սնըն յոննընըն ճարն. յսննըն ըյոր-VI-նն ըսնընըննըն
 ըննըն. ղոռ ըրնըն, ղոռ ըրորնն սարնըն ըա սարնայ ղարն ճարնըն
 յոննըն սարնընըն ճարնայ յարնընըն. այնըն յարնընն ընն ճարնըննայ,
 ըսճարոնըն: "ըրորնն ղարն սարնընըն ճարնն սրնն ըրորնընն ըյորն-
 ըյորն ըննայնընն սրնն, ըննայնըն ըննայնընըն սարնն, ղորորն ըա
 ըյորն. ըյորնայնըն ըա ըյորն ըննայնընըն, ղորնսնընըն ըրորնըն. ճարն-
 ըննընըն ըյորն, ըրորն, ըյորն ըննայնըն ըննայն սարնընընըն...
 ըա ըյորնն ղոռ ղոռ ըննայնըն, ըյորնսն յոնն. ըյորն, սարնն ղարնն
 այնն."

1. Ունն. յորնըն ըննընընն սնըն ըննայնընըն, 37 ըրնս, ըրորնն, 1978.
 2. Ուննընըն յորնըն ըննընընն սնըն ըննայնընըն, 37 ըրնս, ըրորնն,
 1978.
 3. Գ. ղորնընընըն, իննըննայն սարնընընըն, 1976, ճ. 133.

მშვენი ბოლუა და მისი ბიძაშვილები თანა და კიკელა მოყარნე,
ეს მსახურები ღარიბა და კულხის მარხნიში არიან. სხვა რიგად სუფუ
მთქმობს ვარ პააკობნიან! ¹

1784 წელს პარჯენ გეგმავალი იასუ ბარათაშვილის გიგობში უბოდა
სამეფო და სპარტოლო ყმობი. ²

ასე რში, XVIII საუკუნის ბოლოს გიგობში ქიკელისძე რიგობს სამე-
ფო-სპარტოლო, ასევე სავალოკოსი და სამეფონე ყმობი.

სოფლის მშრომელი მოსახლეობის სოციალ-ეკონომიკური მდგომარეობის
შედეგად გლეხობის მიღწევა მხოლოდ გლეხობა-მეფონე ყმობის ურთიერ
გეგმობიანი მისი კანონისუფლებით უბიძგება. მიუხედავად იმისა
მრავალმხრივი პარტიკულარობისა, რიგობიანი პავლეშვილი იყო ამ ურთი-
ერგეგმობიანი მათის პარტიკულარობის, ყმობის მოსახლეობის მიერ ნაწილი მიანი-
ახლებდებოდა ამას. ვისთვისაც ეს შედეგობები იყო, უმეფონესად მეფონე-
ლორი უსახსრობის გამო, ყმობიანი რაღაც ნაწილი მიანიც გაპარება მათი-
სუფობის მოსაკრებლად. ასევე ნაწილი კი ურთიერ გლეხს სახეობიან
/სამეფო სახეობიან/ ურთიერად გასახვლა ესახებოდა. მარათა, ამ ურთი-
ერად გასახვლა რიგობიანი ვარ კიკელა მის მდგომარეობას, მეფონე
რამდენადღე მიანიც ახლებდებოდა. სახეობიან /სამეფო/ ურთიერს კაცს
რიგობს წესი, შეიარაღებით მათი მათისუფობა შეიქნება და ურთიერ მ-
ფონელორი ურთიერეფონე. სწორედ ამის იყო შედეგობები XVIII სა-
უკუნის მეორე ნახევარსა და XIX საუკუნის რიგობიანობის ხანის
ურთიერ გლეხი მომარაბა კიკელა მიმეფონესად მათის პარტიკულარობა და
სამეფო გასახვლისათვის. ³ მშრომელი მოსახლეობა არც იქნა მთქმობის

1. უახლოვ VI, პასტორობარი, 1886, გვ. 127.

2. ა. იოსელიანი, იესუ ბარათაშვილის ანეკდოტი, 1950, გვ. 100.

3. ი. ანდრონიკი, XVIII საუკუნის საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური
მდგომარეობის საკრებულისათვის, 1977, გვ. 195.

ურთი წავკისისკარნი მემორიოთა ზიილისში, ხოლო მეორე - დიდიხარნი.
ეს უკანასკნელი, ეგრეთ წოდებული "ს ა დ ი ლ ი მ ი ა რ ა",
მისხენიებულია 1740 წ. ნასაფიქრის წიგნში.²

დიდიხარნი გიორგი საგაპასახანო გამოსაღების მიხედვით 4 ძირითად
ჯგუფად იყარება: მეძღუდო გიორგი ენოქიანი "იოანანი", საშუალო
გიორგი - "ნახევარნიოანანი", ღარიბ გიორგი - "ჩარქიანი", ხოლო
მცირე ღარიბს, უღის /ხიზანს/ - "ნახევარჩარქიანი".

ზიილისსაფიქრის დიდიხარნი სასაფიქრო-სამეურნეო ნაწარმის ურთ-ურთ
მძღუდო მიმწოდებელი იყო და ასევე ჩაბრა დღესაც. XVII საუკუნის
ისტორიკოსი და ეპოგრაფი ვახუშტი ბაგრატიონი დიდიხარნი ხეობას მეძღუდო-
ნიოანო ატყობებს: "... მის დასავლეთით მთა მსხაროებისა, კეთილი
აგარაკი და მეურნეობი ყოვლითა, ამის სამხრით ხეობა დიდიხარნი, გამოს-
ების ამის წყარო სხარდებისა და საფიქროს მთას და მის აღმოსავლეთ-
ით. მთა, ამის მტკვარს დასავლეთითა. არს წოდებულია ვინახვან-ბი-
ოანი და მის მეთით მთა, სამხრით არს ველი დიდი დიდიხარნი, უნაყოფო,
არაძე და ნახევანი, და მათთან მიმდებარის ქივანთა და მარხათა
სიმრავლით, ნაქრისაქრის მეთით არს დღეს ნახევარი-კედი, გაჭრილი,
გმად, მას მეთით მუხათ-გურაოი"³

დიდიხარნი მარხათა მარხათანი მისავალი იყოს, ჯე დიდიხარნი კრიბა-
ფისაფიქრის და ნახარიალდებელია ქარბა არ მთაფიქრისა ფირნახულის აღება.
ეს გარბილია ვარგაპ ასახა დიდიხარნი გ. მთაფიქრისა ურთმა ხარხარმა
ღუქსმა:

1. გ. მარხათი, დასახ. ნაშრ. გვ. 25.
2. ი ქ ვ ე .
3. ვახუშტი, აღწერა საქართველოსა, ქარბის ქივანთა,
გ. IV, 1973, გვ. 339.

"Ճաղաքս անիս թողնի,
 թող ան ոլորդս յանոս.
 և ոմինքս ծեղրի մոխրս,
 ցշտաս բաղթամ զիրոս!"¹

XVIII საუკუნის ბოლო, թողնի՝ ժողովրդին զարգացող բանիս զարգ-
 ինստեղն միջցոյս ხეო და յանայն ճանարն քայլերընն. սի շրո-
 ոթնի մոնոპոլոս զարգածայն սոմեղնն սն սոմեղր սարճմեղնոթնն
 միայն շիրոս ხეოն ոցո, ამოթոմայ յա՞ թրո մոնստեղնոս զարգացող
 სოცელოթնն წინაშე აღმոթინო. ამის զամო ծեղրմս յանեղրմս զամ-
 ոցարս մամ. ამնեղրո սարճմեղնոթնս და մոնոթ սոմեղր-թրոթրոնանդ. ս.
 սարճմեղնոթն. ժեղրս սեցս արդմեղնոթնայ զանայնոթն: ժեղն. նոնսգ.
 զամոթեղնայն. զամոթեղնոթն ժողն ոցլոնս ხոթն սարճմեղնոթնն.

XVIII საუკუნის ბოლოს ներքո թողնիլն թողնիլն մոնոթ՝
 թրոթրոնանդո սարճմեղնոթն. մոթեղնանոթն մա թր. ამոթեղննս და ხեղ-
 մայնոթնն մոնոթն. թողնիլնոթնն սածաթոնոց ցիլնն սն ցոթոն. մա
 յանոնն ժեղնս մոնոթ սոնոնսննն սոցլո շրոնոս մոթեղնո, ճայնոս
 յեղնոն մոթանսնեղն. այ մոնոթ ոմնն սոննեղնն զեղնն, թող ոնն
 սոցլոնն սալոթնոց ժեղննեղնոթն ոցլոթնոթնն, մաթնայն զարգ. սա-
 յնն ხեո թող մոցո, ამոթոն ժեղնոցարն սարճմեղնոթն. համոթրոնն
 զանոթնն շրոնայնոցնն զարնոս թալնն ժեղնոց սարոցսց սթոնոց զ-
 քայնոցն, ხոնո թողնիլնոթնն - ոցլոց զարնոթն յ՞ ո սածաղթ մո-
 նայնոցն. թողնոնոթնն ցոցլո շրոննս ამոթոթնս սոմեղննն մեղրո - թ-
 ճեղնս და ճոնոցս շրոնայնոցնն զարնոսայն. զարնս շրոնոթնն, թողնո
 սոցլոթնոթնն ამոթեղնոթն, թող թողնիլն թրոթրոնանդն չարն ոնոթնոց
 սն սանո շրոս զանոթն, սնոս - ոցլոթնոթնոց շեղնոթն.²

1. Յ. Կոթլիցկոյ, Եսոնոց շրոնն, 1961, թ. 165.
 2. Մեթ. Թղոթնն ոցարնն ժողնոց, 70 Ե յն, թողն, 1978.

მადარბაძე; კ. ა. აბუჯა, ურვანდია, ვარსაძე, არშაკია, ბუღაძე, საქია, ლარს-
ნიკა, შუშანიძე და სხვ.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ზოგიერთი წიგნი უნდა ნაწილობრივ გვეჩვენოს
რამდენად მისთვის მნიშვნელოვანია. მისთვის უნდა სიმბოლო-განმარტებელი სარ-
ბმუნიონისა, აღნიშნული კვანძის ნაწილობრივად უნდა გვეჩვენოს
გონივრული და დიდი, რომელიც მათის სალონად მიაჩნდა. ¹ უნდა
რომ ძველი მისაბრუნებელი მათის ადგილის, ან უკეთეს, მათის ძველი სახეობ-
რისში პარტიული სალონად უნდა იქნებოდეს და მის "სამსახურს ან
იყრი!" ² ეს ფაქტები ზოგიერთი წიგნი ნაწილობრივად მინიშ-
ნებურია.

ძველი გონივრული წიგნის საძვალე კვანძები უნდა გვეჩვენოს უნდა
იძველებს, რაღაც მთავრდება საფლავის ქვების ნაწილობრივად. სამოგაბო
სასაფლაოში ფრთხილად საინტერესო და საფლავის მისაღებად მოგ-
ვას სამოგაბოების მუხრნეობის, ყოფი-ქობეობის, ხელოვნებისა და რელი-
გიის ისტორიის შესახებ. ³ სასაფლაოები ამდენად ნიკო ბერძენი-
კვიციანი, საფლავი ამდენად სოფლის სოფელი-კვიციანი უნდა გვეჩვენოს
სურათს. ⁴ აქვე უნდა აღინიშნოს კვიციანი. ეს "სურათი მათთან" ⁵
ძველად იქნებოდა მთავრდება. ⁵ კვიციანის კვანძის უნდა
მინიშნული საფლავის ქვები გვეჩვენოს მისაბრუნების სოფლის
სურათს აღსაძვალად. უნდა, XIX საუკუნის შუა ხანებში მათის
საკვანძო სიმბოლო მისაბრუნებელი გარნიონი, რაღაც მთავრდება უნდა-
საფლავის ქვის ნაწილობრივად, საფლავი მათთან: "საფლავსა ამათ მინა მუ-
ხარე ვარ გვა მათთან მთავრდება. გარდაკვიციანი უნდა

1. მთხარ, საქია ივანეს ძე ზოგიერთი, 70 წლისა, ძველი, 1978.
2. მ. თარგობაძე, მითითებული გარნიონი აღნიშნული საფლავის მთავრდება,
1967, გვ. 15.
3. ნ. ბერძენი, საქანდაკეთის ისტორიის საკვანძო, ნიკო 1, 1964,
გვ. 56.
4. ი. ვ. ვ., გვ. 92.
5. ი. ვ. ვ., გვ. 360.

წლის ნაწილობრივი მხილველ შენობა მიწოდანულ წელსა ჩემ /1848/
აპრილს 30 / 29 /". საყრდენს ქვა ბოლოში მომრგვალებულია. თავზე
გამოსახულია მაკრატელი, რაც ავადიქრებინებს, რომ გარდაცვლილი პრ-
ფესიის ბუნდო უნდა ითვლიდეს.

შემდეგ მემოსხენებელი გვარები მამა-პაპურ სარწმუნოებას დაუმ-
ჩვენებენ.

1797 და 1799 წლებში იოანე ბატონიშვილის მიერ ჩატარებული
ქარბო-კახეთის სოფლების აღწერის სიის მიხედვით პირობი ისტესაჟ
უცხოვრიათ.¹

ასე გამოიყურებოდა პირობი IX საუკუნის დასაწყისისათვის,
როდესაც აღქსანდრე პირველია 1801 წლის 12 სექტემბერს ხელი მოაწ-
რა მანიფესტს ქარბო-კახეთის სამეფოს რუსეთთან შეერთების შესახებ.

11. სოციალური და ეკონომიკური განვითარება

XIX საუკუნეში

XIX საუკუნის პირველიდან საქარბელოს სამოგაოთბრნიც იხივრებაში
ახალი ხანა დაიწყო. 1801 წელს აღმოსავლეთ საქარბელოს რუსეთს შეუ-
ერთდა, შემდეგ დასავლეთ საქარბელოს ბერიკ აბავე გზით წარმარდა.

რუსეთთან შეერთებამ ქარბელო ხალხის ისტორიული განვითარებაში
გზიუქვრად პრფერული როლი შეასრულა და საქარბელოს ისტორიაში
ახალი ეპოქას მისცა დასაბამი. მაგრამ საქარბელოს ეკონომიკური

1. საქარბელოს საბ. ხეირაწერა იმსტოვტი, გ. 3729, ფურ. 155.

ըրրոսագանգ ուստի սրտ ճշմարտ. յեւրոս սամուրի ցամախի մոտարան. քնքա
 քաճապցունոտ, ճամտարի յարև մոգըքթոմիոս. ճա ոսնոն սյ բարձրմն Կըրն
 իրոթոր մոգտացնքընիոտ, Եոմնիոտ բա ջպոնոտ բա սալոմոնոտ ճաքնցըքընիոտ: սն
 քնքա սոյցսանքոտ բա սն Կըրնեղոն յրոտ ճոյրի ճանոտ. ճոյքը՝ ճա մոտ
 մոմիցըրո բա յագրոնի սալոմոնոտ ճա սն. սմոն յսամարտոմն սն. մոտար-
 մոնքոտ, մոտար մոմքոտընիոն ճանկարտ մոմքոտընիոտ մոգըքթոմ

նոյմիցրևս յլլևս ս ք .

սմ սրնոն յագրոնքընիոն նքոն սմ սահոյգարևոյ Երոյ մ. քնքոյ
 մոյարձոյ ոտնքոյ յանանաճոյրոյ!¹

իս մոյքըրո ճամուրոտ բոլորիցընիոն ճեռնամի յ. սոյսըրն. սոնսարի սր
 յոյոտ. Երոնոն մոնանարևոյն ճարնաթոյ Կանն Կարքըն մոմից յրոյր
 բարձր մոյցոն մոտարմն. յագրոնքըր ճըրնքոյս.

սոյոմի սանասոտ սոյցըրո ոյոտ, իրոթորոյ յարձըրո մոյցընիոն, սնքը
 իրնքոտն յմարձըրոնիոն Եանամից. 1811 Երևն ոմմըրնագրոմ սոյսըրն
 յոյրքըրմի բոլորի սահոյգար ճանկար յրոյրո մոյրոն սալոն յոյքըրն
 մոգրնագրոն. սմոյրոնքոն սոյցըրն մոյրնանքըր մոգրնագրո. մոյն բալլոյքըրն.
 սո իրոթոր մոմքոնքոն յս: 1810 Երևն 16 սոյցոնքոն յոյքըրնմի Երոնոյ
 ճալլոյքըրն սանմըրնագրո յարև, սարայ սոյնիճնագրո: "... ճանկըրն-
 քըրման մոյցըրման մոյրնքըրման Կըրման, ճաթեռքըրման Կըրման ճըրն մոյրո-
 նա նքոնոտ ճըրնոտ բա մոյրնոյրոտ Կըրմանի սոյցըրնքոն ոնքըն
 մոնոյքըրն Կըրման մոնքըրն սոյցըրո յարևոյոտ, բամիցըրոնքըր Կըրման
 սանքըրնքոն բա սանոյոտ սանքըրնքոն. սանքըրնքոն սոյցըրն մոնոտ:

1. Սոյսըրն, Գ. 1448, սն. 1, սալ. 7392.

× յոյքըրն ճաթեռքըրո ոյոտ ոտնքոյ մոյրնան-ագրոնքըր.

საყურისა ამის ვფიქრობი ბი განსვენებით ღვინიერ ყოველით ვისგანნი
 ყოიდათა მისთა. უმეცეს ხანთა ესე ვითარისა ყოიღისათვის დადებულთა
 გარნა შემდგომად წესტითს მიმარჯვებობის შეგონისა საქარველითა
 მინა სოფელი ესე ჩემი მიმარჯვებობასა თავადისა ყოიდათვისასა მიღ-
 ბურ იქმნა ჩემგან:

მუშეა საჩივარისა ჩემისა შეუძგა შევენის იმპერატორების დიდებუ-
 ლობისა მინაგანთა მინისჭრისა გრადე ქუჩებზეს^{*} მიერ უმაღლესი სიძა-
 ნებ[†] რათა ექვმინას მე თანხმობითა ჩემითა ნაკვეთისა სახეთა ღირსე-
 ბისამებრ ამისისა ქონებითა; გარნა ვიძრე ანაძებე შევიდი უკვე წელი
 არს ჯერე ეს დავევებურ მე ღვინიერ ყოველისა ნაკვეთებისა.

ესევეა უმთხვარესი ხელიწიფეთ, გარეობებე მთხვარითა ველოთა
 სიმაღლესი ფახვისა შენსა დამხმობითა ფარხთა ქუთუხ მისთა ასურისა
 და შევიდა მეფისა...[‡]

როგორც ვნახობიდა, ერეკელს მიერ ქუთუხანისადმი მიხვედრე გავა-
 ნებურს სოფელი კარაღთს. ყოიდათვისა მას 1803 წელს ჩამოარდა[§] ქუთუ-
 ხანის საჩივარის იმპერატორისა მთხვარების ველოთ გარეობებე. მომდევ-
 ნის წერილით, როგორც ქუთუხანისა საიმპერატორის კარს გაუგებავნა, ნათ-
 ქვამისა: "მთხვარეთ ხელიწიფეთ იოსებ პეტრეს ძეგლ^{**} შევენის მაღალი
 მსვლელობისა ჩემადმი მამობრძოვისა კუთრი მტრუნველობისა, გავბედავ
 აღჩრევას სიძათა სოფელსა ამით;

სარი სოფელი ესე, დედოში, ნორით და ანაძვი მთხმისუნებობისა შევე-
 სისა მაღალი მსვლელობისადმი და ვითხვებ ესრეთ, რათა შევენი ვცე კუთრი
 იმპერატორისა განაგრეთ ჩემებეა, და უბძანო უმაღლესი ნებით მათს
 იმპერატორების იდებულობისათა სასარველისა მთავარმარებურს

^{*} უნდა იყოს ქუჩებები.
[†] სს, კსსა, ფ. 1449 ანაწ. 1, ს. 179-111.

[‡] ესე დაკავშირებულ, ვინ არის დღესმინეთი დასახლებული იოსებ პეტრეს

გონივრულად, რომელიც ბევრს ხელს უწყობს მის საშინაო სოფლისაგან ურთი სოფელ-
ით ჰყოს ჩემი მონივრული;

რამდენიმე უკეთესი მონივრულია ესე დაქვეყნისა მალაქ მსვლიერ-
ისა ჩემი მონივრული და მსვლიერის მუ და სახისა, ა ჩემსა სახისთვისა და საშინ-
აოობისა დაქვეყნისა.

დაქვეყნის მალაქ მსვლიერის მონივრულია ხელმწიფისა ჩემისა საშინა-
ოობისა.

საქართველოს მეფის ირაკლის ასული ქეთევან
18 10, 29 იანვარი".¹

როგორც ქეთევანის სხვა წერილიდან ირკვევა, აღუქმანდნენ პირველი
ქეთევანისაგან საგამგეოთ ირთში უბოძებისა. წერილი ნათქვამია:
"მონივრული ხელმწიფე იოსებ პეტრეს ძე!"

მნივრული უკანონოებისთვის წერილი დაქვეყნისა მალაქ მსვლიერისა
15 მანისისა და მას ანვე უბოძისთვისა ბრძანება სახელისა მუ და უფალი-
სა მონივრული ფინანსებისა უმონივრულითა ბოძებისათვის ჩემი,
ჩემი მონივრული ქონებისა კარაღისა ნაცვლად სოფელი ირთში,
და ჩემსა მონივრული ირთში დაქვეყნისა მუ, რომელიც ირთისთვის
მნივრული ახალ მნივრული ირთში საში რთში და მონივრული მნივრული
მნივრული დაქვეყნისა მუ ვრთლად ჩემი საშინაოობისა დაქვეყნისა, და უმონივრული
ბოძისთვისა ჩემი მონივრული მონივრული მალაქ მსვლიერისა დაქვეყნისა
ესე დაქვეყნისა მონივრული და მნივრული მნივრული დაქვეყნისათვის
უკანონოებისა სახარტულითა ჩემი, რომელიც არა ირთს
არ მონივრული მუ და არცა მუ ჩემი; უმონივრული მუ მნივრული დაქვეყნისა
მონივრული ხელმწიფე, რა და მონივრული ჩემი მუ და მუ მონივრული დაქვეყნისა
მუ მონივრული.

1. სსსსს, ფ. 1448, ანაწ. 1, საქ. 9513.

1845 թվականին Ստեփանակերտում արհիվիտի Գևորգի Գևորգյան-Շահումյանից 23¹/₂ բլոչերի մեծ խմորի արտադրություն, իսկ 1848 թվականին Ստեփանակերտում արհիվիտի Գևորգի Գևորգյանից - 32¹/₂։¹

Արհիվիտի արտադրության ծախսերը և վաճառքի գները կախված են արհիվիտի արտադրության վայրից, քանակից, սնունդի և արհիվիտի արտադրության ժամանակահատվածից:

1846 թվականին Ստեփանակերտում արհիվիտի արտադրության ծախսերը և վաճառքի գները կախված են արհիվիտի արտադրության վայրից, քանակից, սնունդի և արհիվիտի արտադրության ժամանակահատվածից:

1845 թվականին Ստեփանակերտում արհիվիտի արտադրության ծախսերը և վաճառքի գները կախված են արհիվիտի արտադրության վայրից, քանակից, սնունդի և արհիվիտի արտադրության ժամանակահատվածից:

Արհիվիտի արտադրության ծախսերը և վաճառքի գները կախված են արհիվիտի արտադրության վայրից, քանակից, սնունդի և արհիվիտի արտադրության ժամանակահատվածից:

Արհիվիտի արտադրության ծախսերը և վաճառքի գները կախված են արհիվիտի արտադրության վայրից, քանակից, սնունդի և արհիվիտի արտադրության ժամանակահատվածից:

1. Գ. Գևորգյանի օրագրի վերջին հատվածը, թ. 170-171.

2. Գ. Գևորգյանի օրագրի, թ. 153.

3. Գ. Գևորգյանի օրագրի վերջին հատվածը, թ. 174.

4. Գ. Գևորգյանի օրագրի, թ. 76.

Սափելու, իսկ թնփոսնոքան մոտենալուց՝ հիմա արժեքները բոլորովին
 լրջ-լրջստանալով ճարտագրողին մամուլին ըստապագայից հետո-հետո սկսե-
 ռո լրջ-լրջստանալով մոտենալուց թնփոսնոքան Սափելուց հետո մոտենալուց
 1893 թվականի 10 հոկտեմբերին, լրջ-լրջստանալուց հետո մոտենալուց
 լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո

Արևի լույսը լրջ-լրջստանալով բոլորովին մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո

Մասնատեսիկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո
 իսկ լրջ-լրջստանալով մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո մոտենալուց հետո

1. Գան. "Ուրուխ" 1893, 13 հոկտեմբերին.
 2. Գան. "Թրոյան", 1883, 26 մասին.
 3. Գան. "Թրոյան", 1885, 31 մասին.

1850 წელს სოფლის ნახევარს კარგა შეშოვნისა და მისი მფლობელები დაიწყეს
 მუშაობა გასწია კარის გასანადგურებლად, მათგან ჩამოსახლარს
 ეძღვნებოდა არ აყვანდნენ მშენებელ ფასი, რის გამოც 1881 წლის 28 ივ-
 ნისს მონაწილეობა ეძღვნება გლეხთა საზოგადოებრივი აჯანყების დაწესების
 გამოსადგომად ეძღვნება გამოცემის "მინორული პრინციპები" იმის
 რადი. იმის გამოც რომელიც მონაწილეობს, ხელი მოაწერინა გამოცემის
 ფურცლებზე და გამოცემა საგლეხო გამოცემის, სადაც საქმედს არა-
 ვითარცა მსოფლიო არ მიეცა. მისი სახეობის კი კვლავ ძველებზე
 განსაკუთრებით სოფლის ცხოვრებას. ეძღვნება გლეხთა მონაწილეობის
 სახეობა აღნიშნავს: "ჩვენს გამოცემაში წინააღმდეგ არ უნდა ვიყავით.
 რადი იმის გამოც რომელიც არ გამოცემის და გამოცემის ამ
 გამოცემის გამოც, მათგან უნდა გამოცემის გამოც!"

მისი სახეობის გამოც ეძღვნება მონაწილეობის ექსპლუატაციას უნდა-
 და სოფლის მშენებელი. მშენებლის სოფლის გამოცემის უნდა, რის გამოც
 იგი ეძღვნება იმის მიერ უნდა მისი ხელისუფლება და ეძღვნება
 მათი ამ "გან იმის" - აღნიშნავს ეძღვნება - "გან იმის მონაწილეობის
 გამოც სხვა მის გამოც არა აქვს მის გამოც".²

სადაც მისი მონაწილეობის იმის სოფლის საბუნების მონაწილეობა.
 XIX საუკუნის 80-იან წლებში ეძღვნება საქმედის მონაწილეობის
 ნახევარის: სოფლის, "ხალხი მონაწილეობს აჯანყებდა, იმის გამოც
 ეძღვნება, მათგან კი არა ვინ სანადა".³ ამ უნდა ეძღვნება მისი
 გამოცემის ეძღვნება, მისი მონაწილეობის მონაწილეობა. მისი
 ეძღვნება

- 1. გამოც. "გან იმის", 1881, 20 სექტემბერი.
- 2. გამოც. "გან იმის", 1885, : ივნისი.
- 3. გამოც. "გან იმის", 1893, 20 იანვარი.

1890 წელს კალია დი (უმსაყ ბეზიკუნია, უმეცა მინანი ნაკრეშაპ
 მინაყუნა, რაპტა აყ მისაყალი აღბეზური იყთ. ¹ 1891 წლის 24 მარტს
 დილინს მამასახლისმა სოფლის ყრთილმა მითწუნა, სადაყ მისახილთმას
 ტაყუნო მარჩის უფრთსის ტანკარტურება, რთილიყ დილინს სამამასახლი-
 სოპან 120 კაყს იმბოყპა იმ სოფლებინს რასახმარებოპ, სადაყ კალია
 ტამიჩინებოპა, მამასახლისმა მთუნოპა სოფლის მცხოჭრებო, ტასურთყუნენ
 დილინს მინოჩმეცა რა მთეძუნაჲ კალიის კვერყებინ, მთელი დილს ძებ-
 ნის მებეცე მებრთყპა 4 ტორვანქამიპე კალიის კვერყინ. ² რთოჩყ
 ვებეყპაჲ, კალიის მებოხტუნს საწინააღმებეცეპ მითებურება მითებმა ტარ-
 კვერყი მებეცე ტამოთოჲ.

დიდაპ მარჩილებოპა სოფელი სტოქიურნი უბებურებინს, კარძოპ წყალი-
 დილინსაგან, რაყ ძიჩიჩოპაპა ტან წყალი იყთ მპ. დილინს წყალბე ბიდილს
 უჭოწოშიო.

1894 წლის 30 აპრილს³, დილს 4 საამბე დილიმინ სამინელი სეფყ-
 მთვიპა, ⁴ რაყ 2 საამბს ტრძელებოპა. ⁵ სოფლის მებოხა მარჩილი მთელი -
 ნაპ დილისეფყა, მებეცე რა ვენახებინ სეფყის მსადაყ აღარ იყინოპა,
 ქვემთ უბანში უხბარან-მეფონის სამი ტვარჩი მებოპანაპ ტანანაყურა. ⁶
 სეფყას მებეცე წვიმა მთყყოლა, დილინს წყალი სამინლაპ ადიბებურა.
 "ხეცს ტაღმა მწყებსებს საჭოწელი ჰყოლიაჲ. მამოსურთყო ლუ არა რჩუ-
 ბელი რა წვიმა, მწყებსებს საჭოწელი სოფლისაკენ ტამოჭრეყაჲ. ადიბე-
 რი ხეცში მესური საჭოწელი წყალს მტკუნისაკენ წაურა. 40 სურამიპე
 საჭოწელი რამოჭრეყა." ⁷ სოფლის ტებებე რა რწოქებებინ სამინელი

- 1. ტამ. "ივერია", 1891, 28 მარტი.
- 2. ი ვ ვ ვ.
- 3. ტამ. "ივერია", 1894, 3 მაისი.
- 4. ი ვ ვ ვ.
- 5. ტამ. "ივერია", 1894, 6 მაისი.
- 6. ტამ. "ივერია", 1894, 3 მაისი.
- 7. ი ვ ვ ვ.

ნიარღვარი მიჰიროპა. მიხის პატარა ხევეშიც აღეღა და მოეძო ჭინა. კლით
საქვ მიწიროს. ¹ იმ ვენახობს, რიშვილიც მიწილი მიწილი ნაპირზე
რეპარატიონებზე, რაც სუფრეა და აკო, მახლობელი სურვილიდან მოვარდნილია
მეღობია შეასრულა - მიხარა ქუთა და რიშვილიც გადამიღია. ²

რეგორც ჭიკისის მამრის ვაჭრობისაგან დანიშნულია მოხევეში
მ-ნმა გვარამიძეში გამოიკვლია, სუფრესაგან დაზარალებული ვენახების
ფასი 28000 მანეთს შეადგენდა, მიწებზე მამარი - 8000 მანეთს,
სუფრესაგან დაზარალებული ხეები - 3000 მანეთს. სათიბი მიწიროს,
რეგორც გარდა სუფრესა, ნიარღვარშიც ძირითადად დაზარალა, შეფასდა 1200
მანეთამდე. ამხვე რიშვილი, რეგორც მიწის ხეზე, აგრეთვე მიხის ნიარღვარში
გამოცა და დაზარალა 31 სული მიწიროს მიხევენი საქონელი, რეგორც
700 მანეთად შეფასდა, მამარი 41 100 მანეთს უფროა. ლუ ვეძისის
დაზარალებული ჭინახელებისა და სუფრეების, რეგორც მიწის საზამთარების
მი მიხევეშიცა და, რეგორც მამარიც აღეღია 3000 მანეთს, აღეღიან
და, რეგორც მიწის და ვეძისს უფრო 44 100 მანეთს მამარი მოსვლია. ³

მიწიროს მიწიროს მამარი რაღა, ლუ სუფრის მიწიროსა სიღვი ურ
უფრო უფროსა და გამოაწიროს რეგორცა.

ამხვე მიწის საკომლო სახეობისაგან ხარჯი "ავრადროს რიშვილი"
მიწიროს შეწერილი უფრო 3 500 მანეთს. ან დაზარალებულს მიწი
უფროსა მიწიროს მიწიროს ხარჯიც. მამარიც, "მიწიროს ჯამატი-
რი, მიწიროს მიწიროს უფრო - ლუ რეგორც 2 მანეთს. მამარიც მიწიროს
უფრო კომიროს ან სამი ლუ რეგორც ხარჯი ან 3 მანეთს, ხარჯის ამხვე
ჯამატირი, მიწიროსა და მიწიროს ჯამატირი, სანიარღვარს დაზარალებულს,

1. გამ. "ნიარღვა", 1894, 6 მანისი.
2. ი. შ. შ. შ.
3. ი. შ. შ.

წიგნის ბეჭედი! ¹ ეს უწყვეტი ფურცელი ანგარიშით შეადგენდა 4595 მან.94 კაპ. 17 განსაკუთრებული რაოდენობისა და სხვადასხვა, სხვადასხვა უწყვეტი ფურცელი 9 585 მან., და 30 კაპ. ამის ჯამით სამარტოიანად წიგნ-
 და მანუალები, რად "ეს წიგნი რამდენად და შევიდა არ აღმოჩნდა
 ან აგრეთვე, ან უმეტესად მთავრად, კიდევ უფროს დასრულებდა
 უსაძველო იქნება!" ²

რუსეთის იმპერატორი აბრამოვიჩის ფონის მოვლა აქტიურად სავსებით
 წარმოადგენდა. ქალაქი და სხვადასხვა მისი ახლომდებარე მუშაკების-
 რაოდენობა ფონის მოვლა-მანერითა. ³ 1902 წლის იანვარში კიდევ უფრო
 ნიუს სანქციონის ეგვიპტისა და უფროს კიდევინ მოვლა იქვე
 აღმოჩნდა და ამოღონ ივანოვიჩის წინადადება მისი დაეწყო აბრამო-
 ვიჩის ფონის მოვლა-მანერითა. ⁴ ამის შემდეგ ამოღონ ივანოვიჩი მოვლა-
 ებდა სხვადასხვა მისი ახლომდებარე აბრამოვიჩის ფონის სხვადას-
 ხვადასხვა მისი ახლომდებარე იქვე იქვე, რად ფონის მოვლა სხვა-
 ფუნქცია და ქალაქი გამოიწვევა. მაგრამ ივანოვიჩის უსაძველო მანერით
 ნაყოფი გამოიღონ: მისი ახლომდებარე აქტიურად რამდენად ფონის მოვლა-
 მანერითა. ⁵ უკვე არ იქნება სხვადასხვა აბრამოვიჩის ფონის მანერითა: ხოლო
 მანერითა, ბუნებრივად, მანერითა მანერითა და სხვადასხვა მოვლა იქვე
 გამოიღონ. ⁶ აღმოჩნდა აბრამოვიჩი სხვადასხვა უსაძველო მანერითა.
 XX საუკუნის დასაწყისისათვის კიდევინ იქვე იქვე სანქციონის მოვლა-
 ებდა, ⁷ ხოლო სხვადასხვა დასრულებდა. ⁸

1. ტომ. "ივანოვიჩი" 1894, 6-მანერით.

2. იქვე.

3. ტომ. "ივანოვიჩი", 1902, 29 მანერით.

4. ტომ. "ივანოვიჩი", 1902, 21 მანერით.

5. ტომ. "ივანოვიჩი", 1902, 29 მანერით.

6. ტომ. "ივანოვიჩის ფონი", 1902, 14 მანერით.

7. ტომ. "ივანოვიჩის ფონი", 1902, 2 მანერით.

8. ტომ. "ივანოვიჩი", 1900, 21 მანერით.

բոլորն ունենալու՞ն էր մարտի 22-ը ընդհանուր զորքի ձևով
մաքրագործ-մշակակարների մասշտաբային ընդհանուր առաջնություններ,
հոկտեմբերի 22-ը ընդհանուր զորքի ձևով և հարկոսները: Դրանք բոլորն էլ
ունենալու էին, և դրանք բոլորն էլ ընդհանուր առաջնություն չհանդիսանալու
և մոտեցնելու մասն բոլորիս զորքի ձևով, սակայն ընդհանուր զորքի-
մի ամբողջությամբ զորքի ձևով և մարտի 22-ը ընդհանուր զորքի ձևով
և հոկտեմբերի 22-ը ընդհանուր զորքի ձևով:

Յ. Երևան-Մոսկովի ընդհանուր զորքի ձևով միայն ընդհանուր
բոլորն ընդհանուր զորքի ձևով² ընդհանուր զորքի ձևով³ ընդհանուր
նրանք էլ 1904 թվականի ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր զորքի
և հոկտեմբերի 22-ը ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր զորքի
մարտի 22-ը ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր
զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր
զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով:

Ընդհանուր զորքի ձևով, հոկտեմբերի 22-ը ընդհանուր զորքի ձևով
նրանք էլ ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր
զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր
զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր
զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով ընդհանուր զորքի ձևով:

1. Յ. "Ղեկավար", 1903, 26 հոկտեմբեր.
2. Յ. "Ղեկավար", 1904, 16 հոկտեմբեր.
3. Յ. "Ղեկավար", 1904, 5 սեպտեմբեր.
4. Յ. "Ղեկավար", 1904, 16 հոկտեմբեր.
5. Ղ Ղ Ղ Ղ Ղ
6. Յ. "Ղեկավար", 1904, 5 սեպտեմբեր.

4 აგვისტოს ბატრაგოზონის სათივრეში ცხელი წაყვილებს სამ ურნამებზე
თევას. მანვე აგრეთვე საბჭოელი და ბბე.¹

ეიღონის გილებმა არასრულს ურნებებზეა აუფანელი სიყვარულს ჩა-
რას. მატარიმად, 1905 წლის ელვებში მათაყ აღიბაღილებს ხმა. 14 მარტის
ტაბ. "ცნობი! ფურკაში" ვკითხულობთ: "სოფელი ეიღონშიაყ ტაფიკურია
გილებმა. მათაყ ბატრაგოზონ-მუხრანსკის მამიურში ტაიბაყენა 15 - აგრ-
ბო პარაჯი მისალობნელი მემიხბვლათაყ მათიდან ახსკირობრად!"

III. ტანათლება XIX საუკუნეში

ეიღონის ისტორიაში მნიშვნელოვანი აზრითა 1869 წლის სექტემბერში
რთქსაყ აქ სასოფელი სკოლა ტაიხსნა.² ეიღონის სასოფელი სკოლა მებრ-
რეობმა წმინდა მარტის ვკლსიის ეიღონში, მებრმა თ... თათხისაყენ
მებრებრმა. ეიღონი თათხი მისწავლეობათვის იყთ ტანკუბენიოი, ხოლო მ-
ტარა - საყარაყულსა და სასოფელი სასამარტოლს წარმიბაყენდა. "ეიღონი
სიღარნიბისაყა ტვარაყ მკოლა კარტაყ არის მიწყეობილი," აღნიშნაყდა
ეიღონ-ეიღონი მანამებრეობე. მებრმაბს ხუთი ფანჯარა აქონია. მებელი მკლს
ტანმბავლეობაში მიტობბეობე ბუხარნი ტანსაკუბრებრნი თბილი ატმისფურსი
ეიღონია და ეიღონელი გილებს მემიხბრების სკოლაში სიბარტლის
ხაღისს მბაყებრმა. მისწავლეობა რაობენობა 23-მებე აღწ. ვდა. ათი-თორმე-
ტი წლის ბიჭების ტვარეობე სკოლაში სწავლეობენ აგრეთვე თყი და
თყი-ოთრნი წლის ვამბუკებნიც. სასოფელი სკოლაში აქ არსებობდა მისწავლეობა

1. ტაბ. "ივერია", 1904, 5 აგვისტო.

2. ტაბ. "სწოლება", 1870, 15 იანვარი.

გამზარდა "ქარბუღოთა შორის წერს-კრებვის გამავრცელებელი საზოგადოება-
 რევიზია" დაარსების /1879 წ./ შევიკრიბეთ.¹ აღნიშნული საზოგადოება
 კომიტიე წინს მიანდირებუ ქარბუღოთა კრებვის მიტკვერ კრასა წარმოადგენ-
 რა.² ამ მიკვირვას წინ უძღოდა გიგო ქარბუღოთა კრებვის იაკობ გოგო-
 ბაშვილის "გეგა-ენა", რევიკი კრებულად 1876 წელს გამოსცა. გიგო
 ბრწუნვალად სასუქარო იყო ქარბუღოთა გამავრცელებლისა.

1883 წელს გიგოს მიხატვლით "ქარბუღოთა შორის წერს-კრებვის
 გამავრცელებელი საზოგადოებას" მიმართა მხვინთ, საყავა აღნიშნულად:
 "ჩვენ, ქვემოთა ამისა ხელისა მიმწერვლნი კრებისს უგდოს სოფლად
 გიგოს შინ კრებუთ მივამბოვით სასოფლოთა კრებუთა და საზოგადოთა გადამავრ-
 ცელებით, სოფლად მიხატვლით მიხატვლით და ვამბობვით შევიკრიბეთ.

1/ ჩვენს მიკვირვას აღსაწერად და სასწავლებლად გავხანა
 ვრცელადანი სასოფლო სკოლა სოფლად გიგოს შინ.

2/ სკოლის მიხატვლით ვრცელადანი გიგოს შინ, რევიკი
 ჩვენს შორის უნდა იყოს განმარტებული შევიკრიბოს და გავხანა.

3/ ეს სასოფლო ფლოთა წარწერი იქმნეს კრებვისთა რისმუდობით ამ
 მიკვირვით წილადვე და იკრებულობის იმ გრდ და იმ რსებუთ, რსებუთ
 სახეობით ხარჯი იკრებუთა.

4/ მასწავლებლის გამავრცელებელად გიგოს შინ საში
 საყავნი შეშა.

5/ აღნიშნულით სკოლის მიმწერვლებად გიგოს შინ კრებუთ.

6/ ვხვდით გიგოს საზოგადოების გამავრცელებელად ვხვდით
 გამავრცელებლად საქარბუღოთა და უგდობილას, რათა მან: ა/კრებვის

1. გ. ბაშვილი, საარქივო საჯარო ისტორია საქარბუღოთა, 1977, გვ. 32.

2. ი. ვ. ვ. გ. 95.

3. ს. ს. ს. გ. 481, ს. 278, ფურც. 2.

სოფლის բიულთმის საზოგადოების გრძელա დღევანდელ ყრորობაზე და-
 ვასწრედიდა ჩვენის მამასახლისისა განვიხილეთ სკოლის დაარსების
 საკვებ, სოფელ ბიულთში ჩვენი შვილები : აღსაზრდელად და სასწავლებლად
 და რამ არსებობს ახლა მთავ, კომისიამ და მდივანად სკოლა,
 რაოდენად მივინაო აქვე გაავრცელოს ქარბველით შორის წერა-კითხვად
 და ეს საზოგადოება შე საჭიროება მოახდინოს, მოგვეცეს კიდე; ჩვენ შე
 მოწინააღმდეგე იქნება და სასწავლო ნივთებით: ¹ ამისათვის დავაგვიწოდო
 შემდეგი განჩინება:

1/ ჩვენის შვილები აღსაზრდელად და სასწავლებლად ს. ბიულთში
 გაყვანილთ სასოფლო პირველად უნდა სკოლა.

2/ სკოლის შესანახად და მასწავლებლის დასახარებლად ყოველწო-
 ბით შევეყვინებოთ დროით მოხელედ ჩვენივენი შვილები კვარობაზე.

3/ სკოლისა და მასწავლებლის საცხოვრებელი კიბოვით შევაყვინოთ სახლი ²
 მოხერხებულის უმთხი და ვაჭარა ადგილით მალისათვი ³.

4/ გამოვიყოთ წერილობითი საბი საყვანი შვით სკოლის დასახარებად.

5/ მივხვედველად სკოლის საჭიროებისათვის ამოვიჩინოთ ჩვენივენი
 ერთ-ერთი პირი.

6/ ვსახელოთ თავრობას, რამ მოახდინოს ჯეროანი განკარგულად
 დათა სკოლისათვის გადამკვეთ, ღირ ყოველწობით ³ იკრებებოდას
 სახელიწინა ხარჯთან ერთად გადამსაყვამად ქარბველით შორის წერა-კით-
 ხვის გამოავრცელებლად საზოგადოებისათვის დასაცამაყოფილებლად სკოლა-
 საჭიროებისა.

1. სსსსს, ფ. 481, საქ. 278, ფურც. 6.
 2. ი. 1. 1. 2, ფურც. 6.
 3. ი. 1. 1. 2, ფურც. 7.

7/ Յեռուող լյարձըրէր թողնի ճըրհ-յոթեցիս ճամբըրյուրծըր սձո-
ճարդմնս, ճո՞ր ջն միոլոս թացիս թճըրնցըրո՞նիս լյեթ ճըրնի սյորս,
ճանննս ճա ճըրնոս իըրթոլյանըրո՞ծ թանննթ թացիս ճըսըրծիսս.
միոլոս սանըրմիթո իննննթ թըթանըր ճըրննսն սնսյորո թըր թըսնն-
նթ ճա սանննթ ճըրնի սյորոննթըրն:

8/ թճըրնցըրսն թողնցիս ըրթիս սյորոնն ճըրննց ճըրնննցըր:

60-ննն ճըրնիս թըրթըր ճանննթըրթի սյորնցըրոթի թըրն մոթըրս
յորթո սյորըրնիս ճանննիս յորնթըրն, թըրթ թողնո՞ծ յրըրթիսնից
թըրթըրս յորթո սյորըրնիս ճանննիս իըրթըր ճանննցըրո՞ծ թըրթննն:
նթ ըրթ, ճողթըր ըրթըրոն, ճողթ սյորոնն իննն յորթըրթըր մոսնն-
նըրնն, ճողթ - սննն յըթնթըրթըր ոթըրնիս ճանննթըրթըրս, ինն
թողթ իննն ճաննըրնիս թըթանիս յըրթըրթըրնիս սյորըրո ննթնցըր-
թս:² ննթո սյորըրոթ ձըսնցըր ըրթըրոն թըրթըրնն, թըրթննթ ճա
թըրնցըրն ճացոս սն չոթըրնն "լյարձըրէր թողնի ճըրհ-յոթեցիս
ճամբըրյուրծըր սձոթնթըրնն" ըրթըրն յորթըրննթըրնն սնննթըրթ-
ըրնիս սննթնն սնննթըրնն ճաննննն թըրթնցըրն:³ ճացոս սնննթըրն
"սննթըրթըրնննթըրն" ճաննըրն թըրթըրն ձըրթննցըրս: "թողնցըրոնիս
թըրնն յորթըր թըրթննցըրնն, ճո՞ր սողըր ըրթըրն թացիս թըրթննթըրն
ճա թըրթըրթըրն ճըրթըրն յորթըրթըրնն յըրթըրնիս սյորնցըրոս
յըրթըրն սողըրնն. թըրթ յն ձ , թողնն սնննթըրնն թըր թըրննթըրն
սողըրնն թըրթնթըրթըրն ձըր ձըրթըրնն ձըր յորթըրն սնննթըրթըրն ճա
ննննթըրնիս թըրթըր թըրթըրննն ձըր ճըրննցըր թըրթըրնն ճըրհ-յոթեցիս

1. սնննն, թ. 481, սնն. 278, թըրթ. 7.
2. թ. յըրթըրն, ճանն. ճըրթ. , թըր. 13-14.
3. ճո՞ր. "նըրթըրն", 1591 թըրն 29 թըրթըրթըրն.

ფერიალად; მღვრილი: იოვანი გამრეკელი და ა. გოგინიძე, ტაძარ-
 მდინ სკოლის შენობისაკენ, რძივილი მიწებში და მიმდებარე იყო
 მუხარბის სივრცით, ამავე დროსათვის აქ მოწოდებულიყვნენ ფეილისის
 კუბურნიის ღვარამდარსა წინამძღოლ, თავარი კონსტანტინე რვანს ძე
 ბაგრატიონ-მუხარბისკი, ფარისის მამრის უფროსი თავარი ჯანრიანი,
 თავარ-ამდარსა წინამძღოლი ბატონი ლუბარევი, ფეილისის კუბურნიის
 სამრეკელი მკოლიბის ბეგარბეგარი ბ-ნი ფატიმელი და მრავალი
 სხვანი! ¹ თავარმა ბაგრატიონ-მუხარბისკიმ ახლად დაარსებულ ს. ს.
 მრეკელი ლუბარევი დასაწყის, ამას გარდა კონსტანტინე ლუბარევი სკოლისათ-
 ვის დასაწყის ყოველი წლის 10 ლუბარევი, და ლუბარევი იქნებოდა. დაელო
 მამრის გამრეკელი წინილი უსახელოდ. ²

მეცნიერები ახალია ეგვიპტისა ალექსანდრის რვა იოვანს სამრე-
 კელი სკოლის, ალექსანდრეა. 1902 წლის 12 მარტს ეგვიპტის მივიდა
 დოქტორი. მას ახორა სკოლების სალონი ნეგოციურად ეკვანიში ბ. ვოსტო-
 ვი. ³

ეგვიპტის მანდატორის ღვარამდარსა პან. და მღვრილი - იოვანი
 გამრეკელის ძვილი ანა გამრეკელი, რძივისაყ რეკონსტრუქციის კურსი
 ქრწინა დამთავრებული. ეგვიპტის მას ჯამაგირის დანიშვნა ალექსან-
 დრის სკოლის რეკონსტრუქციის ღვარამდარსა. ⁴

დოქტორის სკოლის დანიშნულისა და კუთხოვნიებისათვის სკოლის მოვლა-
 რენი მარტავდენ წარმოებულს. ⁵ ასე მათგალითა, 1902 წლის 20 იუ-
 ლისს ქრწინა სკოლის მოვლა რეკონსტრუქციის დანიშვნა წარმოებენა,

1. კაბ. "ვერია", 1897 წლის 4 ნოემბერი.
2. იქვე
3. კაბ. "ივერია", 1902 წლის 21 მარტი.
4. იქვე
5. კაბ. "ქრწინის ღვარამდარი", 1902 წლის 14 აგვისტო.

სოფლის სამხრეთის სკოლის ხასპარტურობ. გაიხადიაშენი კრძალვით:
"აღვლეთის მუცელი" და "დასავლეთის ჯარა". წარმოგება გაიხადია სკო-
ლის მუცელის, რაც უნდა იმუხებრებელი აღმოჩნდა. მიუხედავად ამისა,
მასწავლებელი აღვლეთის და მასწავლებლები დაჩვენია".¹

მღვდელი ილია გაიხადია, რომელიც უნდა იმუხებრებელი აღვლეთის და
ხსენებელი სკოლის მუცელის, თავისი კახიხი სასკოლო მუცელის ცხოვ-
რება. გაიხადია მასწავლებლებს საღვთო სჯულს ახსენებდა, ხოლო ამავ-
სოფლის მუცელის დაჩვენია უნდა იმუხებრებელი - უნდა იმუხებრებელი და ჩვენს უნდა იმუხებრებელი".²

1897 წელს ადგილობრივმა მღვდელმა ანტონ ივანოვიჩი თავს იმუხებრებელი
საკვირსო სკოლის დაჩვენია მობრძოლებს. მასწავლებელთა რაოდენობა
მობრძოლებს მიაღწია, ანუ 18-დან 65 წამდე. მასწავლებელთა 40 კამოვი
გაიხადია. მობრძოლები თავის სასწავლო ნივთებისა და ნივთების
მუცელის უნდა მობრძოლებს.³

1. გაბ. "ივერია", 1902 წლის 26 ივნისი.

2. მობრძოლები უნდა მობრძოლებს ან. მამუკაშვილი, 88 წლის, სოფ. კოლონი,
1950.

3. გაბ. "ივერია", 1902 წლის 29 მაისი.

წილგადა

იგი ჩინურიდან რეპროდუცირებული ბრძოლის
ი ს თ რ ი ი ე ა ნ /1901-1910 წწ./

ბუიძღვანელი - წილგა. ა. კი. ვიძღ.

სახელოვანი რევოლუციური წარსულის რქონე სოფელია იგი
ჩინური. ამ სოფლის რევოლუციონერ - ბიძგევიკებსაც თავიანთი წველი
მიუძღვით რვენს ქვეყანაში მულის რუსეთის ზვიმპრობულობის რამ-
ბოძისა რა საბჭოთა ბოლშევიზის გამარჯვებისათვის ბრძოლაში?

მუღის რუსეთი რა იმპერიაში შოშიავლი ხარბები შუარბიში გვარ
რადგენ კანიჭარისჭური განვიშარბის გზას. კანიჭარბიშის განვი-
არბა საკშიარ სწარად რანწყო მადონწიშის გავქეზის შვირეგ.
XIX საუკუნის 60-იან წლებში, ბოლო იმავე საუკუნის რამლევა რა
ქე-20 საუკუნის რამლევა, რუსეთი შვეიდა კანიჭარბიშის განვიშარბის
უშარლევა რა უკანასკნელი სჭარიაში - იმპერიალიზმიში.

კანიჭარისჭვიში მუშებს საშიწერი ექსპროატაციას უწვევენ რა
ამ გბიშ მუჭ მოგებასაც ნახულობენ. ისინი თავიანთ ღაბჩიკა-ქარ-
ბნებში მამაკავების გვერით ქარებსა რა მავშვიშსაც ამუშავებენ,
ჩადგან ისინი მუწარმე კანიჭარისჭვიშისათვის უჭრო იად "სამუშაო
ძარას" წარმოადგენენ.

კანიჭარბიშის რჩოს წარმოებაში იადგი მუშა-ბელის გამოყენების
შესახებ კ. მარქსი აღნიშნავა: "რამდენადაც მანქანა კუნბორივ
ძარას მვერეჭარ ხრის, იგი ხრება საშუალბა იბისა, რამ გამოყენებულ

იქნან უნებურად დარას მიუკიდური, ანდა არასაკმაო ფიზიკური განვითარების, მაგრამ უფრო მოქნილი ინტელექტის მქონე მუსიკოსი. ამიტომ ქალბატონსა და ბავშვებს შორის პირველი სიყვავი იყო მანქანათა კაპიტალისტური გამოყენებისა.¹

არანაკლებ მძვინვარებაში იმყოფებოდა სოფლის მისახეობა, ცხოვრების აუთანელი პირობები აგრეთვე წოდებდასვე არცევა მათ მძიმე ფიზიკურ შრომას.

ჩუსტიანი პირობებისა და გლეხობასთან ურთიერთობის მძიმე უღრეში გონივრულად განაწილა ნაციონალური ურების, მათ შორის საქარბევიოს, მშრომელი მასებში.

საქარბევიოს სამუშაო და პირობებში ცხოვრებაში ძირული განდობა დიდყო მე-19 საუკუნის 60-იანი წლების მეშვევ. საგლეხო რეფორმის განხორციელებამ საქარბევიოში /1864-1871 წწ/ გლეხებს მიზროპ პირადი თავისუფლება მიანიჭა, მისი უკონტროლური მძვინვარება უ უფრო გაუმარტა. რეფორმით გაძარცული გლეხები იძულებულნი იყვნენ ან მიჯარაობაში წაიყვანებინ, ან ქალქებ მსუვიყვნივ სამუშაოს საშევივივ. ქალქებ კარული გლეხობა წარმოებინ მეშვევის პირადი მასას შედგენდა. სოფლიდან გლეხობის იძულებითი გაქევა კაპიტალისტებს იყო სამუშაო დარას აძლევა და ხერ უწყობდა საგაბრეკო-საქარბენო მრეწველობის სწრაფ მრქას, კაპიტალიზმის განვივარებას.²

მე-20 საუკუნის დამივეს საქარბევიოს მრეწველობაში მუშათა საღრთო რაოდენობა, მეცნიერული ნ. ნაკლებობი, 7-28 ა. ს. კარს აღწევა.

1. კ. მარქსი, კაპიტალი, ტ. 1, მბ., 1954, გვ. 500.

2. საქარბევიოს მუსიკისური პირობის ისტორიის ნაკვევიები, ტ. 1,

მე-20 საუკუნის დასაწყისი აღინიშნა სამრევლო კრიზისი
მეორე რუსეთის იმპერიის დროს იყო ამ რისკის დასაგეგმავი ვერსიაში დადგ-
აროი ეკონომიკური კრიზისის გაგრძელება, რასაც მოჰყვებოდა საგაფიო-
ვო მითრანობა რუსეთის იმპერიის ყველა კუთხესა და გუბერნიისში.

საქარბევლოში დახვედრი სამრევლო კრიზისს 1901 წლის დად-
ებულ პირი მოუსავერობდა. განსაკუთრებით მძიმე მტკიცებაში
ჩავარდა გიორგი დასაველო საქარბევლოში, მათ სურს უხედავად საპ-
ტირიაში და სახეობიწიგო მუშარა-გადასახედავი, ეგვიპტოვი, ბო-
ბო-ედა და სოფლის სხვა სახეობიწიგო მითხედა შედგასყოდა.

"სამრევლო კრიზისი განსაკუთრებულ სიმძვავრეში განიყარა
საქარბევლოში და ამოიკვამდასიამი. კრიზისშია დიდად და ზიანა ჟიან-
რის მანდარინისა და ნავთობის მრეწველი. ან, ეკუთხარა გაუარესდა
მუშადა კრისის მტკიცებაში, ზარბევლოშია მუშადა რველოვიტური მით-
რანობა, მუშადა კრისი ეკონომიკური გაფიოვიდან შენდამან პირდაგვიტ
გაფიოვიდათ დადავიდა მუშაში მითხედავიდვი შენიმევიტვი. ბის დაბი-
ბის, დემოკრატიკო შევისყოდას".¹

საქარბევლოში იქმნება მარქსისტული სოციალ-დემოკრატიული წრეები.
ასევე წრეები გაჩნდა ქუთაისში, მაგნიში და დასაველო საქარბევლოს
სხვა კუთხეებში.

"ათგანვე სიღარბი ანდვირება საჭრედავი ხანდაზრდას საბ-
მარა დასყოფივიდვი მაგნიშია და ჟიანრანში. სწორედ აქ უმინარევი ისინი
რველოვიტური იკუდას. ეს იკუდაში მუშაობიწიგო და გაფიოვიტვი დიდა
იბი და სამრევლოის სხვა სოფლებში!"² - ეკუთხელობი ვრე-ვრე
საარქივო დოკუმენტში.

1. ე. ახობაძე, საქარბევლო დემოკრატიული ინტელიგენცია და რველოვიტური
მითრანობა საქარბევლოში, თბ., 1977, გვ. 14.

2. მარქსიზმი-ლენინიზმის ინსტიტუტი, თბ., ფილ. პარტიკულარი, ტ. 8,
ანაწ. 2, ნაწ. 3, საქმე 111, გ. 3.

1901 წლის მიხედვით კლუბების სამხედრო ქარხნისა და 22 აპრილს
მშრომლის საპროტესტო აქციების დასაბამი მისივე რუსეთისა და
საქართველოში პროტესტის გამოხატვის, რძელოვ დასახლების განხორციელება
1905-1907 წლებში რევოლუციისა.

გამეფი "ისკრა" წერდა: "ის ამბავი, რძელოვ კვირას 22 აპრილს
მშრომლის მიხედვით, ისტორიულად ღრმად შესწავლილია. ამ დროს ვადასთან-
ში იხდებოდა აქვარა რევოლუციური მოძრაობა!"¹

საფეხურები ჯიხადიდან დასაწყისიდან და შემდგომში სამუშაოზე წავიდა-
ნებ ქართული ჩემოვ, ვაქვარა და დავით ვადასკოვში, ალექსი ხაყავა,
იოსებ ვადასკოვ, სილოვან ივანოვი და სხვები.

1901 წლის ნოემბრის დამთავრების შემდეგ ჩავიდა იოსებ სტალინი,
რძელოვ და ვადასკოვის რძელოვის ქარხნის მუშებს და განაჩინა მათთან
პროპაგანდისტული მუშაობა. ქარხნის მუშათა სოციალ-დემოკრატიული
წრეში, სხვა მხრივაც კი უკვე უკვე, გაერთიანებული იყო ახალგაზრ-
და მუშა-ფიქრი ჯიხადიანი ალექსი ხაყავა, რძელოვში მონაწილეობა მიიღო
ამ ქარხნის მუშების 1902 წლის დემონსტრაციის განხორციელებაში და აქვე დაიწყო
მისი რევოლუციური მოღვაწეობა.²

1889 წელს მშრომლის მიხედვით რევოლუციონერული ვადასკოვი
მფიქრი იყო და ვადასკოვში სამხედრო მუშა-რევოლუციონერობაში.
1899 წლის განაგრძობდა მშრომლის დანაშაულის წინაშე ჩამოიყვანა
მუშა-რევოლუციონერული მ. მთავრობა, მ. მთავრობა, ა. მთავრობა,
ვადასკოვი და მისი ამხანაგები კვარაში, იგი ჯიხადიანი და სამხედროების

1. გამ. "ისკრა", 1901 წ. 116.

2. უ. ბელოვი, მ. ბელოვი, ა. ხაყავა, საქ. ისტორიული რევოლუციური
აპგრიტი, თბ., 1975, გვ. 37.

և նեղ սոցիալիստիկ ժողովուրդի շահերը հարգելու համար, սոցիալիստիկ շահերը իրենց շահերի հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերի հետ միացնելու միջոցով, միմյանց իրենց հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերը իրենց շահերի հետ միացնելու միջոցով:

Միջոցով սակայն միջոցով հասնելու 1903 թվականի 9 հոկտեմբերին, հարգելու շահերի միջոցով իրենց շահերի հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերի հետ միացնելու միջոցով, միմյանց իրենց հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերը իրենց շահերի հետ միացնելու միջոցով:

1903 թվականի սոցիալիստիկ շահերի միջոցով իրենց շահերի հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերի հետ միացնելու միջոցով, միմյանց իրենց հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերը իրենց շահերի հետ միացնելու միջոցով:

Սակայն սոցիալիստիկ շահերի միջոցով իրենց շահերի հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերի հետ միացնելու միջոցով, միմյանց իրենց հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերը իրենց շահերի հետ միացնելու միջոցով:

"Սակայն սոցիալիստիկ շահերի միջոցով իրենց շահերի հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերի հետ միացնելու միջոցով, միմյանց իրենց հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերը իրենց շահերի հետ միացնելու միջոցով:

1. Ժամ. "Սոցիալիստիկ շահերի միջոցով իրենց շահերի հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերի հետ միացնելու միջոցով, միմյանց իրենց հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերը իրենց շահերի հետ միացնելու միջոցով": 1904 թ., 15/28/1. №15-69

2. Ժամ. "Սոցիալիստիկ շահերի միջոցով իրենց շահերի հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերի հետ միացնելու միջոցով, միմյանց իրենց հետ միացնելու և սոցիալիստիկ շահերը իրենց շահերի հետ միացնելու միջոցով": 1905-1907 թթ. թ. 1957, 63, 28.

იმტკიცებდა. ისინი კუთხის უკიდურესზე მუშაობდნენ კარნიკონის, იყო
მუშაობდნენ მკვლევარის მუშაობებში¹!

1904 წლის ბოლოდან წესდებოდა რევოლუციური სიტუაცია მიმდინარე,
რევოლუციის უკარნახველი "თვლის გასწორება" იყო წესდებ-დაპირისპირების
დასრულების ამ რეჟიმის სასტიკად დასრულება და გამოავლინა პროტოკოლური
სიკარგით და უსუსურება.

1905 წლის 9 იანვარს მარტის სასახლისთან მიმდინარეობდა პეტრო-
პოლის რეჟიმის დახვედრამ დასაბარო მისი რევოლუციის დაწყებას
მეტი იმპერიაში.

"იწყება აჯანყება. მათ უპირისპირდება მათ, - მერა ვ. ი. ი-
ნი 1905 წლის 10 იანვარს, - ქუჩებში გასაღებულა მარტო, შენდება
მარტოებში, გრძელდა მათი და ქუჩის მარტოებში სისხლი ნაკად-
და, იღვრება, ჩაღვრება საბოლოო რეჟიმის დასრულებისთვის. პეტროპო-
ლის პროტოკოლური აქტის მიხედვით მარტოებში მარტო, საბოლოო კავ-
სის და პროტოკოლური მუშაობის კომიტეტი დასრულებისთვის დასრულებულია².

წესდებოდა 1905 წლის რევოლუციის დაწყების სიტუაცია დახვე-
პროტოკოლური დასრულება, რეჟიმის დასრულებულია საბოლოო პროტო-
კოლური დასრულება.

1905 წლის 10 იანვრიდან სასახლის პროტოკოლური დასრულება და-
წყების მიხედვით, ხოლო 20 იანვრიდან პროტოკოლის არ დასრულებისთვის
დასრულება, რეჟიმის, ფის, სიტუაცია, მარტოებში და სხვა ქალაქებს,
აგრეთვე დასრულებისთვის და მის სიტუაციაში.

1. ვ. ა. ს. მარტოებში, გიგანტური მარტოებში ქუჩის მარტოებში, მ.,
1928, გვ. 9.

2. ვ. ი. ი. ნი, მ., გ. 8, გვ. 67 (მუშაობის დასრულება).

Մեծահասակներին համեմատ սակավապես զարգացած էր իրենց համայնքում: Ես ինքս
 սակավապես, միայն իմ ծննդավայրում ինչպես և այլուհասակներում, ինչպես և այլուհասակներում
 չէի հասնում իմ հասակակիցներին իմ հասակակիցներին իմ հասակակիցներին:

Սակայն չի կարելի ընդհանուրացնել ընդհանուրացնել ընդհանուրացնել ընդհանուրացնել:

Այսպիսով ինչպես և այլուհասակներին ինչպես և այլուհասակներին ինչպես և այլուհասակներին:

"Ես ինչպես և այլուհասակներին ինչպես և այլուհասակներին ինչպես և այլուհասակներին:

Ներկայումս ինչպես և այլուհասակներին ինչպես և այլուհասակներին:

"Ներկայումս ինչպես և այլուհասակներին ինչպես և այլուհասակներին:

1. Գրքեր, "Ներկայումս ինչպես և այլուհասակներին", 1924, № 23, Եջ. 173.

2. Գրքեր, "Ներկայումս ինչպես և այլուհասակներին", 5, Եջ. 258-259.

Քեզն Թեպետո՞նիս աշխարհը ինչո՞ւմ չեմ կարողանում լինել զմեռած մեծերի
 ճակատը և արժա անհատներին և անհատներին։

«Կրկին մեզ չեմ կարողանում, կրկին մեզ չեմ կարողանում, կրկին մեզ չեմ կարողանում
 լինել, - Երբ որ ուրեք տարի, - շատ քիչ հասկանալով։ Ես ուրեք տարի
 անհատ, ինչի մասին ինչի մասին չեմ կարողանում լինել, կրկին մեզ չեմ կարողանում
 լինել, կրկին մեզ չեմ կարողանում լինել զմեռած մեծերի ճակատը և անհատներին։»¹

1905 թվականի 21 և 24 հունիսի և 1905 թվականի 21 և 24 հունիսի
 Երևանի քաղաքում ընդհանուր միջոցառումներ կազմակերպվել են։²

Քեզն Թեպետո՞նիս աշխարհը ինչո՞ւմ չեմ կարողանում լինել զմեռած մեծերի
 ճակատը և անհատներին և անհատներին։

Մեր Երևանի քաղաքում ընդհանուր միջոցառումներ կազմակերպվել են։
 1905 թվականի 21 և 24 հունիսի և 1905 թվականի 21 և 24 հունիսի
 Երևանի քաղաքում ընդհանուր միջոցառումներ կազմակերպվել են։

Քեզն Թեպետո՞նիս աշխարհը ինչո՞ւմ չեմ կարողանում լինել զմեռած մեծերի
 ճակատը և անհատներին և անհատներին։

1. Երևանի քաղաքում, 1905, հունիսի 22.

2. Երևանի քաղաքում, 1905, հունիսի 22, 1977, հունիսի 105.

1905 წლის 15-17 ოქტომბერს საყოველთაო ტაყიყვამ მიიღვა ქალაქში და რამდენი: ქუთაისი, ბაქუმი, სოხუმი, ფოთი, ყიბბუჯა, ფილიპოვო, სამტრედიო, მიხაილოვო, ყვირილი /შესაფარები/, ოზურგეთი, ახალქალაქი, მუკრანი, ხონი, გორი, ლიპარი, სიღნაღი და სხვ.

რევოლუციური მოძრაობის გამგებანაში მდებარე 17 ოქტომბერს გამოსცა მანუალები, რევილიონები ხალხს მიმართა პირდაპირი ხელშეწყობის, სიღნაღის, სიფილისის, კრწანთისა და კავშირების თავისუფლების, საკანონმდებლო საკანონმდებლო მოხატვის.

ამ მანუალების გამოსვლისთანავე კავშირების გამგებანი და რევილიონები: კვლავ მიუძღოთ დაიბრუნე, ქუთაისში, ბაქუმი, სოხუმი, ფოთში, ყიბბუჯაში. სამტრედიოში, გორში, ლიპარში და საქალაქოებს სხვა ქალაქებსა და პასახილში კურსებში.

ბევრი იყო სოფ. კურორტის რევოლუციური კომიტეტი და მასთან ჩან. - ფაილი მდებარე ნიჭილი რამდენი, რამდენიმე სათესი ტაყიყვამი დაუბრუნდა რევოლუციონერებს. კურორტის ნიჭილი რამდენი მუდგებოდა 100 კაცისათვის, რამდენიმე "ნიჭილი ასტრის" უბრუნებდნენ. ამ ასტრის სიღნაღისა და მისი იპო ავტორიტეტზე მიუძღვნეს იხ ფაქტები, რამდენს დაფრეს ქვეშ '905 წლის რევოლუციონერებს ურთ-ურთ კურორტის რევოლუციონერებს დაუბრუნდნენ.

კონფრანკის სოფ. იპო პიხილიანი დაუბრუნებდნენ დაუბრუნდნენ სოფილი-რევოლუციონერების ნიჭი და პირდაპირ დაუბრუნდნენ.

კონფრანკისა და იხილილი სოფილი-რევოლუციონერების მიერ გამოსცა მუხამი და დაუბრუნეს, რამდენი უფრო მიმართდა დაუბრუნდნენ სა-ქალაქოებს რევოლუციონერები მოძრაობის განვითარების.

1905 წლის 30 დეკემბერს კურაძის "ნიჟერი ასეურის" შეფასებში მღვდელისა და ავტორის მიერ აღნიშნული პოლიტიკური კანონების დარღვევის გამო გამოხატულია მათი უკმაყოფილების განხილვისას თავი გამოიჩინეს როგორც ზოგადი პოლიტიკური და იდეოლოგიური¹

ამრიგად, 1905 წლის ნოემბერ-დეკემბერში ამიერკავკასიის სხვა კუთხეების მიმართ აღნიშნული უკმაყოფილების გამო გამოხატულია ავტორის მიერ იმდენი საბრძოლველი და როგორც ზოგადი მღვდელი და მღვდელი.

1905 წლის დეკემბერის შეთანხმებული აქტების მიხედვით პირველი რევოლუციის ფრთხილად ნაშრომად გამოდის შემდეგი რევოლუციის და აღნიშნული გზის მიხედვით სვლა.

ვ. ი. ლენინი როგორც შეთანხმების აქტების კავშირის მიმართ გამოხატულია მისი უკმაყოფილების მიხედვით 1905 წლის რევოლუციის მიხედვით და აღნიშნული კავშირის კავშირის საფუძვლიანობას და აღნიშნული: "სადაც მოქმედებს მღვდელი თავისი ძველი ფუნქციის, სადაც ახალი მღვდელი უკმაყოფირობის გამო გამოხატულია, სადაც პოლიტიკური მოქმედების მასობრივი ხასიათი გამოხატულია მღვდელისა და ნაშრომის გამოხატული".²

1. 36 წლიანი მთელი პასუხისმგებელი მისი, ვერცხლი ალიბა-მთავარსკვლევის და მსჯელი რამდენიმე, რამდენიმე ნაშრომად აქტისა და საფუძვლიანობის სიღრმის, სადაც ეს რევოლუციისა და ვერცხლიანი მთელი გამოხატულია.

ალიბა-მთავარსკვლევის და მსჯელი უკმაყოფირობის უკმაყოფირობის გამო გამოხატულია, 1906 წლის

1. რევოლუციური მოქმედების მიხედვითი საფუძვლიანობის, თბ., 1961, გვ. 238.
2. ვ. ი. ლენინი, თბ., გვ. 10 ვ. 127.

ედი ჯიხაიძის მიხედვით სოფელში დაიწყო რევოლუციურად განწყობილი პირების დაპატიმრება.

1906 წლის დაპატიმრებს და ვიჭების კომუნისტური გაყვანების შემდეგ სოფლის რევოლუციონერ-ბოლშევიკი პეტრე ხაყავაძე, რომელიც ახლო მიტოვებული ურთიერთობა აკავშირებდა ი.ბ.სტალინთან და მისი დავალებით რევოლუციურ მუშაობას უწეოდა ედი ჯიხაიძის.

მაშინ რევოლუციური მოღვაწეობის შემთხვევა არ გამოვლინდა: "1890 წლის დავალებით ედი ჯიხაიძის ირკლასიანი სასწავლებლის საბინო განყოფილება და იმავე წელს დავით მუხომბა ბაქრაძის რევილირების წავთის დასაბუთებელი ქაზანში, ვიწრობილით იმ ურბანში, რომელიც ჩაჭარბა 1901 წლის ბოლოს ბაქრაძის, ი.ბ.სტალინის ხელმძღვანელობით სოფელ ჯუღაშვილი დასახლა მუშაობა კლასისა და გლეხობის განთავსების შრომის ამოყვანებით".

მაღალ გარედი ედი ჯიხაიძის პარტიის წევრი, რომელსაც პარტიული ხელსაწყოები დაეძინა რევილირების და განსწავლვის მიერ რევილირების ამოყვანის დავალებით.

1905 წლის რევოლუციის დროს ი.ბ.სტალინის მიხედვით ვიშნაძის ჯიხაიძის სოფელში ჩამოვიყვანა და ვიშნაძის აქ, რაჯა ალიხანოვ-ავარსკის რაზმი ანაბუქრებდა დასავლეთ საქართველოს სოფელ-ქალაქებს. 1905 წლის შემდეგ ვიშნაძის, ალიხანოვ-ავარსკის მიერ დასავლეთ საქართველოს განმეორებითი ახლებების დროს, ედი ჯიხაიძის განმეორებითი პოლიტიკური გამოხატვის 600-ზე მეტი კაცით.

1906 წლიდან ედი ჯიხაიძის ახალი დაპატიმრებებისა და რევილირებით დროს მისი რაზმის აღწერებით დაპატიმრების შემდეგ იქნა ვიშნაძის მიერ, ვიშნაძის იქნა და დავალებით განმეორებითი განმეორებითი.

Ֆալտշյուր 6 խոց, 60 սեփնա զցրողնիս /տոտուշյուր սեփնա 5-5 զցրողնի/,
սերճուշյուր ճամբանից յար "Ծղրճրէյա" և "Կընթրակա" Կարնիս խոց,
Եաննիս ճշրոլայրի և Ենցա Եանիս ուրաղընի, ճ. ճ. Կընթր Կընթր ճամբո-
ցընընիս Կընթրիս Կընթրիս յոյոյնիս Կանաղընի։¹

Յար և սմիս, ճ. ճ. ճ. Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր և
Կընթր-Կընթրիս Կընթր Կընթր 1190 Յանցա, և 77 Կան. ս. Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր:

"Ստղըր ըրր յոնիս յոնիս Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր 1190
Կընթր և 77 Կան. Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր 12 Կընթր, Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր և Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր:"

Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր

Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր

1907 Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր
Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր Կընթր

1. Կընթր Կընթր. Կընթր. Կընթր. 130, Կընթր 242, Կընթր. 12-13.
2. Կընթր Կընթր. Կընթր. Կընթր. 130, Կընթր. 242, Կընթր. 1.
3. Կընթր, Կընթր. 1.
4. Կընթր, Կընթր. 33.

ոմիաց իրեն կոլեկտիվներն շարունակելով իրենց գաղափարները, հարգելով իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը, իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը:

1908 թվականին մասնավորապես ծախսերը իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը, իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը:

Այսպիսով իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը, իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը:

"Մեր հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը, իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը:

Իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը, իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը:

1. Այսպիսով իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը, իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը:
 2. Նույնը, էջ. 17, 18, 21.
 3. Այսպիսով իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը, իրենց հարգելի և արժանի ծախսերը, միևնույն ժամանակ խոստովանելով իրենց անհատական շահերը:

ույտ ընդհանուր համեմատման հարմարությամբ, 1905 թվականի 14 օգոստոսին
Ե. Կեղեցիով ուսուցչական քառասունամյակի շքանշանով պարգևատրվելու մասին
Նախարարության 1905 թվականի 14 օգոստոսի 14-րդ հրամանով հաստատվելու
մասին հրամանագրի հիմամբ:

1905 թվականի Երևանի քաղաքային խորհրդի անդամ Ե. Կեղեցիովին
և Ե. Կեղեցիովին 1905 թվականի 14 օգոստոսի 14-րդ հրամանով հաստատվելու
մասին հրամանագրի հիմամբ:

Քաղաքային խորհրդի անդամ Ե. Կեղեցիովին 1905 թվականի 14 օգոստոսի
14-րդ հրամանով հաստատվելու մասին հրամանագրի հիմամբ:

1905-1907 թվականներին Ե. Կեղեցիովին քաղաքային խորհրդի անդամ
1905 թվականի 14 օգոստոսի 14-րդ հրամանով հաստատվելու մասին հրամանագրի
հիմամբ:

Ստորագրող Երևանի քաղաքային խորհրդի անդամ Ե. Կեղեցիովին
1905 թվականի 14 օգոստոսի 14-րդ հրամանով հաստատվելու մասին հրամանագրի
հիմամբ:

1. Երևանի քաղաքային խորհրդի անդամ Ե. Կեղեցիովին 1905 թվականի 14 օգոստոսի 14-րդ հրամանով հաստատվելու մասին հրամանագրի հիմամբ: Ե. Կեղեցիովին, 1905 թվականի 14 օգոստոսի 14-րդ հրամանով հաստատվելու մասին հրամանագրի հիմամբ: Ե. Կեղեցիովին, 1905 թվականի 14 օգոստոսի 14-րդ հրամանով հաստատվելու մասին հրամանագրի հիմամբ:

1901 წელს რ. ვაშაკიძემ თბილისში დაიწყო მუშაობა ამიერკავკასიის თბილისის რეინტეგრის მთავარს სახელმწიფოების საჯარო სკოლაში ბუნების მეცნიერებათა კატეგორიაში. აქ იგი აქტიურად მუშაობდა რევოლუციური მოძრაობის და 1903 წელს პარტიის რეგულაციის შედეგად, ამავდროულად დასაჯებული იქნა, ლეონი მათი განხილვის შემდეგ, სტრამი სამუშაოზე დაბრუნების უფლება აღარ მიეცა.

1904 წელს იგი არსებულ რევოლუციურ ენციკლოპედიაში სტრამი დაიბრუნდა და მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის, რეგულაციის შედეგად დაბრუნების შემდეგ, იგი მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის მიზნით.

1905 წ. რ. ვაშაკიძე კიდევ ისევ თბილისშია. იგი ელენიძის 29 ავტორების ქალაქის მეცნიერებათა კატეგორიაში მუშაობდა, რეგულაციის მიზნით და მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის მიზნით. რ. ვაშაკიძე დასრულდა და დასრულდა კატეგორიაში მუშაობის შემდეგ მან მუშაობა დაიწყო სამხრეთის რეინტეგრის. 1905 წელს რევოლუციური იგი აქტიურად მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის მიზნით. 1905 წელს რევოლუციური იგი აქტიურად მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის მიზნით. 1905 წელს რევოლუციური იგი აქტიურად მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის მიზნით.

1906 წელს რ. ვაშაკიძე კვლავ თბილისში მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის მიზნით. რ. ვაშაკიძე დასრულდა და დასრულდა კატეგორიაში მუშაობის შემდეგ მან მუშაობა დაიწყო სამხრეთის რეინტეგრის. 1906 წელს რევოლუციური იგი აქტიურად მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის მიზნით. 1906 წელს რევოლუციური იგი აქტიურად მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის მიზნით.

1907 წელს რ. ვაშაკიძე კვლავ თბილისში მუშაობდა რევოლუციური რეგულაციის მიზნით. რ. ვაშაკიძე დასრულდა და დასრულდა კატეგორიაში მუშაობის შემდეგ მან მუშაობა დაიწყო სამხრეთის რეინტეგრის.

մոտ հաճին Բյուրի քա սրճարը ուրևա շրջապահա սաճքոս սըմասրղըմը,
յոմիճըմի .սմասաւ, ք. ջաճալոճը մշմաոնքա Մ. թնոկոսոն հընը մոմշմալը
մշմաա յոհալըմոնոն մըղընաք. ոչա թնոկոսոն յոմիճըմոն սըոհաթոհ-
յոհալընընոն թնոկոսոն ճըմըրնոսի.

1908 թղն ք. ջաճալոճը թնոկոսոն յոմիճըմոն մոյոհ յոհթըղը մշմա-
ոնսաթըն մ. յոհոնըմը ուրևա համըրն. հմալը թղն թոկոս ոչո. ըսսալըն-
ոն յոհոն ոչանըն ճը լղալըն ճըոհո ըս մոհաթընըն մըթընոն յոհըմի.
1909 թղն 17 թըղոնն մաս 4 թոհ յաթոհըն մոնսալըն ըս սասլըոն
մոնսաթընաք մոյոհըն / հընոնն ճըմըրն / յըրթընըն սալըն-
ոն յոհըմի ճաթընըն, սաթալ ք. ջաճալոճը սլըս ճաթըն. ըս հըրնոթըն:
սալընըմոն ճաթընըն.

ք. ջաճալոճըն սոն ժըմըմի մըթընընա հըթընըն մո. ջալը-
ն. ոչո սոյոնոն յընսալընը թըմը յոհթըր ըս հա թընոն սալընոն
ըս թոլընընըն յոհոնն.

Սոթըր թոք չոնսոմի ըսոնքա / 1882 թղն / ըս սըոնքա սթըն-
ըն ջալընըն սալընըն ճը ջաճալոճը. ոչո ըսոն թընոն մընոն ոչո.
1859 թղոն մշմաոնըն սմոյոհընըն հընոնն մալըն
սաթընոն, սաթալ հընա հըթընըն թոհոն. սմ. 1900 թղն ք. ջաճա-
լոճը մաթընոնն սալընաթընըն մոլընընընսաթըն մոննըն սալըն-
ոն ըս թընոնն յոհըն ըսոնըն մշմաոն, մաթըն մալը մշմաա ճաթը-
նն մոլընընսաթըն ոչոնսալըն ըս թընըն. մաթընըն յոհընըն սոհըն-
ըն, մըմընըն մշմաոնըն հոթընըն յոհնոնըն ըս սալըն ըոն

1. հըթընընըն թոհոնըն մոլընընըն սալընընըն, թ. 1961,
ճ. 236-237.

հայրենիքի մշտնջենի հրատարակչի Սիրվատյանը 1903 թվականին
գլխավորելով ժողովրդական հրատարակչի հիմնադրումը:

1905-1907 թթ. գլխավորելով այդպիսի մեծագույն միջոցառումներ
հայրենիքի շարժման մեջ ոչ ոք չէր կարող ընդհանրապես չլինել
հայրենիքի շարժման մեջ մեծագույն շարժումը, սակայն այդ
պարագաներում չէր կարող չլինել շարժման շարժումը, սակայն
այդպիսի միջոցառումներ:

1907 թվականին ժողովրդական մշտնջենի շարժման շարժումը
մեր ժողովրդական շարժումը - ժողովրդական մշտնջենի
հիմնադրումը "հայրենիքի շարժումը" շարժումը 1909 թվականին:

"հայրենիքի շարժումը" շարժումը շարժումը շարժումը
ժողովրդական շարժումը, ժողովրդական շարժումը, ժողովրդական
ժողովրդական շարժումը, ժողովրդական շարժումը, ժողովրդական
ժողովրդական շարժումը, ժողովրդական շարժումը:

1905-1907 թվականին հայրենիքի շարժումը շարժումը
ժողովրդական շարժումը շարժումը շարժումը շարժումը
ժողովրդական շարժումը շարժումը շարժումը շարժումը:

ժողովրդական շարժումը շարժումը շարժումը շարժումը
ժողովրդական շարժումը շարժումը շարժումը շարժումը
ժողովրդական շարժումը շարժումը շարժումը շարժումը:

1905-1907 թվականին հայրենիքի շարժումը շարժումը
ժողովրդական շարժումը շարժումը շարժումը շարժումը
ժողովրդական շարժումը շարժումը շարժումը շարժումը:

1. Հայրենիքի շարժումը շարժումը շարժումը շարժումը, 1961,
Եջ. 239.

2. Հայրենիքի շարժումը շարժումը շարժումը շարժումը, 1922, 115, 116, 211.

Ռասազրկոտ սախարազրկոտի ժամօգնագրերը յաճախեա ըմբռնչելու յիսկոյնքոյն թրնորսը արեւանդ-սպարսկոյն ժողաշրոտի յայնչոտի սնչեքըս ոմորդոտն, շարհոն, սամիցրդոտն ըմծընս ըս Լոգըլըն¹։ անուկընքս Խարն, արեմիքըս սարհո-սամարընքն։ Ռշոտղոյոտընընքն ժըմաքցոյոցըս պըրաթեա յաճախեա տարդիո, ժողնստոտ շարհոնքսն ծալընիսսպըն ժոնիսպըն յաճաքընիս Ռամիո, ան Ռշոտղոյոտն Խըլիժըլըսնըլընքն սոլոյան ոչանոս-ժըս ըսչըսոս²։ Ընն ըսչըսոնքն ընքցոնքըսըր ժըսնիշըս, ժըգրամ ժըոտոտ ժոնիքըս ըսոքըս, ժըմոքանիժիժըլընիս ժընիքըս յըս ժընագրոտ ընքոքըս ժիժիժըլըն Խարնիս ժընտընիստըլընիսստընիս³։

Սախարազրկոտի Ռշոտղոյոտն ըմբռնչեմնիս ժընիքըս սոլոյան յը-
նքանքը սնչըս յարաշըր Ռշոտղոյոտընընքնքն յըտքը սնարնստընի ըսչըրքս
ըս ժոնիստըլընքն ժոնիս ոտանիս 1905-1911 ըլընիս Ռշոտղոյոտնի⁴։

Սնարնստընքսն սոլոյանի 1910 ըլըն ըմբռնչըս ժըտընիքըս ըս յըլըս
Ռշընքն Ռշոտղոյոտն ըշընտընքն, ոտո յըտըտըստընքն ըսամիքըս ըս
յընիստընքն Ռոնքըսքըն ժընիքըս⁵։

Սոլոյանի յոնքընի ժոնտընքըս, սպըլը սնսմարտընի ժըն Ռոնքն-
Ռոնքն ժոնսնքս, ժընիքըս ըսնչընքն, Խոտ ըրըն Լընքըսն յըտընքն
ժըլըսըսըս, սնսնքըն սնրատընիս յոնքընի ժոնքնքն, ժըգրամ անք ոք
ոնչընքնքն, ընքոքըս յոնիս աննիստընքն, Ռոնքընսնքն ըսչընքնքնքն
յընիս ժոնքըլընքընքն 1913 ըլըն⁶։

1. 1905 ըլըն, Յարնքըլըն ժըտընիքըս, ժըտ., 1925, ժը. 64.

სილოვან ივანიაძის რევოლუციურად აღმზარები ეთერ ჩოქო შუასრულა
გამიჩინებია რევოლუციონერმა ვანო სვუჩუამ. ამის შესახებ იგი წერდა
ჟურნალ "რევოლუციის მაგონებში".

"რევოლუციურ საბრძანებელს შორის გამიჩინებენ მონღონი და
სილოვან ივანიაძე. სილოვანი მეფეა ელახარ და ქვეყანი ყმაწვილი
დასუსტოვდა სოფლებში, ისე აღიარებენ ის ჩემს ხელში განმარდა, იგი
მე წავიყვანე აღიარებენ 12 წლისა და ცხოვრობდა ჩემთან იმ სახლში,
სადაც ჩვენი წრეების კრებები იმართებოდა. ეს იყო 1897 წელი,
მას აწაფეს ვუზარავეთ. მან ეთერ უნაჩი გამიჩინა ჩოქოც ხელმძღვანელის
შესწავლაში, ისე პოლონეთში, შესანიშნავი რევოლუციონერი შექმნა!"¹

აწაფელა იყოველი სილოვან ივანიაძის, რომელიმე იმ იქნა
საბრძანებლის ეთერში, შეძლებდნენაპ ახასიათებს: "სილოვანმა საქმე
გაუჭირა ეთერის ადმინისტრაციას, ემართა ჩოქოც მას, ისე გაჩვენო
სისხლის 'ამარცხის' დამნაშავეებს, რის გამოც მევერი მთელი განმარდა.
ეჭო ზამთრს ეთერის ადმინისტრაციის მიერ მისცემდნენა ნაძინარაბი
მთინარეს მუქარში" დანა ჩასცა და მოკლა, რადგან სილოვანში ყველას
ეშინებოდა მისი." ²

ესე განმარტობა დაამტკიცა ლეონი სილოვანმა 31 წლის სახელმწიფო
ახალგაზრდა ქართველი რევოლუციონერმა სილოვან ალექსის ძე ივანია-
ძემ. მან მთელი ლეონი შეგნებულ სილოვანზე მშრომელი ხარის
თანაღვსულობის საქმეს შესწირა. ³

1. ჟურნ. "რევოლუციის მაგონებში", 1923, № 5.

2. მასალები, თ ჟურნალი, № 5.

3. ა. კლიუნიცკი, იმპერია, მ., 1975, გვ. 87, 88, 89.

სოფელი քოპ ჯიხაიშვი, 1886 წელს ღარიბი გლეხის ოჯახში, დაიბადა იოსებ ვახტანგის ძე ვაშაყვიძე. მშობლიურ სოფელში დაწყებული განათლების მიღების შედეგად მუშაკობა დაიწყო, მანამდევეს უახლო- ნაში. აქ იგი დაუახლო და მუშა-რევოლუციონერებს, რძივლად ავტორიტე ანალიტიკურ რევოლუციონერს, პეტროს უიბს ავტორიტე და აქტიურად მიმართულობა 1905 წლის რევოლუციურ მოძრაობაში, რის გამოც დაიშ- თაობად მიხსნეს. იგი მშობლიურ სოფელში ბრუნდება და აგრძელებს რევოლუციურ საქმიანობას. გლეხებს შორის ავტორიტე დაიწყო, ამ მიზეზად პეტროსიანიკობა და ანალიტიკურ ბრუნდება. 1905 წელს ამავე სოფლის პარტიული ორგანიზაციის მიერ მიღებული იქნა ბოლშევიკური პარტიის რიგებში.

რევოლუციურ საქმიანობას განაგრძობდა ბუფის არმიისთვის, სპარე 1909 წლიდან მსახურობდა, რევოლუციური რიგების განაგრძობაში. 1911 წელს ბრუნდება სოფელში და აგრძელებს აქტიურ მუშაკობას ადგილობრივ პარტიული ორგანიზაციაში.

პირველი იმპერიალისტური ომის დაწყებისთანავე განხილეს ბუფის არმიის იმერეთის ორგანიზაციის ორგანიზაციის განხილვაში, უნდა დაეხმოს საინფორმაციო პარტიული ორგანიზაციის განხილვაში. ომისასევე დამოუკიდებლობის საკითხში იყოველი ბოლშევიკური ღონისძიებას, ორგანიზაციის განხილვაში და განხილვის შედეგად შედეგად იხილეს დაიწყოველი ჯიხაიშვი, რამდენიმე წლის შედეგად დაიწყოველი ორგანიზაციის განხილვაში, სპარე ავტორიტე- ღებს პარტიული მუშაკობას.

1917 წლის რევოლუციის რევოლუციის შედეგად დაიწყოველი ჯიხაიშვი და ავტორიტე განაგრძობდა მუშაკობას საქართველოში საბჭოთა ბრუნვაში ორგანიზაციის განხილვისას.

ცამბეველი: წიგნების ა.ს.ს.ს.ს.

საქართველო ე.მ.მ.მ.მ.მ.

ბედიშვილიძე რასბევიძე 29.1.82, 39 04315, საბევი
ქალაქი 60 X 84 პირველი ნაბევი მუხიბი X:
საბევი.-საბევი. მუხიბი 4,32 ფიგურა I000
მეკევი 11616 ფაილი 45 კაპ.

მეკევი

მუხიბის უნივერსიტეტის ცამბეველი,
მუხიბი, 380028, ნ. ქალაქი პირსევი, 14.

Издательство Тбилисского университета,
Тбилиси, 380028, пр.И.Чавчавадзе, 14.

მუხიბის უნივერსიტეტის საბევი,
მუხიბი, 380028, ნ. ქალაქი პირსევი, 1.
Типография Тбилисского университета,
Тбилиси, 380028, пр.И.Чавчавадзе, 1.

ДАВИД АБТАНДИЛОВИЧ КОМИТАШВИЛИ,
АБТАНДИ ФАРНОЗОВИЧ СОНГУЛАШВИЛИ,
ДЖЕМАЛ МИХАЙЛОВИЧ ЛЕЖАВА

МАТЕРИАЛЫ К ИСТОРИИ СЕЛ ГРУЗИИ

Часть I

(на грузинском языке)

Издательство Томского университета
Томск 1982

32

74575/449

